

SLOVENSKI GLAS

(LA VOZ ESLOVENA)

PERIODICO QUINCENAL DE LA COLECTIVIDAD ESLOVENA (YUGOESLAVA) PARA TODA

SUD AMERICA - ORGANO DE LA SOCIEDAD YUGOESLAVA

"HOGAR POPULAR ESLOVENO"

REGISTRO NACIONAL

INTELECTUAL

DE LA PROPIEDAD

No. 225027

CORREO
ARGENTINO
Sucursal 19

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 3159

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 1551

Posamezna šte. 20 cts.

LETO (AÑO) III.

BUENOS AIRES, 9 DE JUNIO (JUNJA) DE 1948

Núm. (štev.) 12

Empréstito Interno de Yugoslavia

El Gobierno de la República Popular Federativa Yugoslava, el día 3 de junio del corriente año, ha creado un reglamento sobre la emisión de un empréstito popular en conexión con el Plan Quinquenal del desarrollo de la economía nacional de Yugoslavia.

Según ese reglamento, el empréstito será suscripto sobre bases voluntarias, por el monto de 3.500.000.000 de dinares.

La Nación devolverá el empréstito en el término de cuatro años y por sorteo de los títulos. Se pagará el 10 % de interés por año; de eso, el 6 % de interés serán regulares, y el 4 % restante, para el fondo del sorteo, del cual, según el plan, de cada 8 títulos, uno obtendrá un premio que oscila 2 y 100 mil dinares.

Los suscriptores del empréstito recibirán pólizas a su nombre, y la venta de las mismas estará prohibida. La suma básica será de 1.000, y podrá ser abonada con facilidades, o bien mensualmente. La juventud y los niños podrán suscribir la mitad o el cuarto de título, es decir, 500 ó 250 dinares.

Sobresale que este empréstito será emitido bajo las mejores condiciones para los suscriptores y dedicado a las amplias masas populares, con lo que se han de facilitar aún más los profundos cambios en la vida económica, política y social de nuestro país, conseguidos con la victoriosa terminación de la guerra de liberación nacional, y con las nuevas victorias en los trabajos de reconstrucción, obtenidas con los esfuerzos y abnegación de nuestros pueblos, unidos fuertemente en el Frente Nacional bajo la sabia dirección del mariscal Tito.

El enorme crecimiento del valor de la producción, estrechamente ligado al crecimiento de los ingresos nacionales, es la base más sólida sobre la que a los suscriptores del empréstito y a los trabajadores de todo el país se puede ofrecer condiciones tan favorables. La gente trabajadora suscribiendo el empréstito facilitará al país medios para ser utilizados en la más exitosa y completa realización del plan de las inversiones.

Con el dinero obtenido se levantarán nuevas fábricas, centrales eléctricas, se abrirán nuevas minas, con las cuales se aumentará la producción y el adelanto del país y se crearán medios no sólo para el pago completo del empréstito en el corto término de cuatro años, sino también para pagar los intereses tan favorables.

El monto del actual empréstito cubre el 5,25 % de las inversiones totales del presente año, lo que significa que la mayor parte de las inversiones están aseguradas con los ingresos de la acumulación nacional.

El actual empréstito demuestra una vez más que nuestro país es un país de trabajadores, en el cual coinciden los intereses de cada ciudadano como tal, con los intereses de la Nación y los intereses de la Nación con los intereses de cada ciudadano.

En la vieja Yugoslavia suscribían los empréstitos y eran poseedores de los títulos de los empréstitos del Estado, los bancarios y capitalistas, los terratenientes y oligarcas, mientras el actual empréstito lo suscribirán los trabajadores de nuestro país y en primer término los obreros y campesinos, los cuales de esta manera se convertirán en acreedores de su patria. Mientras en la Yugoslavia de antes los empréstitos servían para cubrir el déficit del presupuesto nacional y para los gastos improductivos, el actual empréstito popular servirá para la construcción de nuevos medios de producción, es decir para la creación de mejores condiciones de vida del pueblo en general.

El empréstito popular del Plan de Desarrollo de la Economía Nacional, significa la más amplia participación de las masas laboriosas en la construcción del socialismo, en la edificación de un más bello y feliz futuro para nuestros pueblos; significa que millones de trabajadores, con sus ahorros, los planes de producción.

Nuestro país consigue cada día nuevas victorias en la realización del Plan Quinquenal, porque las masas trabajadoras estrechamente unidas en el participarán fuera de su cotidiano esfuerzo y trabajo, en la realización de Frente Popular, están decididas a vencer todas las dificultades para cumplir con el plan, y no cabe la menor duda que participarán activamente en la suscripción de este empréstito popular, con el cual darán su apoyo monetario a la reconstrucción de la Patria, con el mismo fervor con el que le están dando el apoyo con sus miles de millones de horas de trabajo voluntario.

Svetovne vesti

PREMIJE V PALESTINI

Skupščina Združenih Narodov je poslala grofa Folke Bernadotte v Palestino, da med Arabei in Židi doseže začasno premirje, tekem katerega se bo poskusilo poravnati spor in napraviti konec nadaljnemu prelivanju krvi. Posredovalcu se je posrečilo doseči 28-dnevno premirje, katero pa ni popolno, kajti Židje in Arabei se med seboj obdolžujejo zaradi preloma obveznosti.

Površnemu opazovalcu je izgledala v začetku vsa zadeva drugačna, danes pa je vsakomur dovolj jasno, da v Palestini ne gre samo za navadno borbo med Židi in Arabei, ampak za monopol petrolejskih vrelcev, katere bi radi izkoriščali angleški kakor tudi ameriški velekapitalisti, in zato prvi podpirajo Arabee, drugi pa Žide.

V mednarodni politiki, posebno pa proti novim evropskim demokratičnim državam Anglija in Severna Amerika vedno nastopata enotno, medtem ko sedaj v palestinskem vprašanju vlečeta vsaka zase. Do resnega spora med Anglijo in Severno Ameriko pa ne bo prišlo in zadevo bodo rešili na tak način, da bodo posledice vse intrige nosili le Arabei in Židje.

ČEŠKOSLOVAŠKA IMA NOVEGA PREDSEDNIKA

Poslanska zbornica je enoglasno izvolila za novega predsednika republike dosedanjega prvega ministra Klementa Gottwalda. Na podlagi nove Ustave je Gottwald izvoljen za dobo sedmih let.

Praga je bila odeta v zastave, enaindvajset topovskih strelcev in zvonovi so pozdravili novoizvoljenega predsednika, ki je istega dne že podal prisego.

Mesto prvega ministra je bilo poverjeno Antonu Zapocky-ju, ki se je takoj podal na delo za sestavo nove vlade.

RUMUNIJA

V Bukarešti se je pričel proces proti skupini morilcev, ki so obdolženi, da so tekom vojne na razne načine umorili okrog 10.000 Židov. Med enaintridesetimi obtoženci je več višjih častnikov in tudi mladenič, ki je takrat imel komaj 15 let. Glavni obtoženec se zagovarja rekoč: "Ako sem umoril več sto Židov, sem to napravil samo zaradi tega, da ne padejo v roke Nemcem".

NEMCIJA

Po daljših pripravah je bil v Londonu podpisan pakt, na podlagi katerega bodo združili francosko, angleško in ameriško cono v eno celoto, kateri se bo dovolilo, da si izbere svojo federalno vlado. Pakt so poleg omenjenih treh podpisale tudi Holandska, Luksenbur-

ška in Belgija. Sovjetska Rusija se s tem ne strinja, zato pa tudi njena cona ostane izven omenjene vlade.

FRANCIJA

Francozi in Nemci so si že od nekdaj nasprotniki, zato tudi sedanja pogodba za ustanovitev Nemške vlade ni bila v Franciji nič kaj dobro sprejeta. Pri volitvah o tem vprašanju je Schumanova vlada dobila samo 8 glasov večine. Za je glasovalo 297 proti pa 289.

FAŠISTI NA SVOBODI

Vlada De Gasperi je te dni pomiloštila več fašističnih prvakov, od katerih so bili nekateri obsojeni celo na dosmrtno ječo.

Pomiloščenje zadene Luigi Federzoni, predsednika fašističnega senata, Edmonda Rossinija, voditelja fašističnih sindikatov, minister Musolini je vlade, in sta sedaj že oba na svobodi.

Na poti v Italijo je Giuseppe Bottai, ustvaritelj fašističnih in socialnih idej, kateri je baje tudi omiloščen.

Bottai si je v Afriki, ko je služil v francoski tujski legiji nakopal težko bolezen, a je sedaj že popolnoma okreval. Do sedaj je živel v Nemčiji, kateri del je pod francosko upravo.

Drugi fašistični voditelj, ki je pravkar dospel v Rim, je Giacomo Acerbo, ki je svojčas zavzemal mesto poljedelškega ministra in ga tudi zadene amnistija.

Dovoljenje, da se sme vrniti, bo najbrž dobil te dni Dino Grandi, poslanik za časa Musolinijeve vlade v Londonu. Sedaj se nahaja še na Portugalskem.

Renato Ricci, vodja fašistične mladine, in še nekaj drugih.

Tako bo "demokratična" De Gasperijska vlada počasi izpustila in dala dovoljenje vsem fašistom, da se vrnejo v Italijo, kjer bodo namesto kazni dobili visoka mesta.

AMERIKANCI ZA MIR

Casopisje nam dnevno zatrjuje o velikem in požrtvovalnem delu raznih ameriških magnatov, ki se neprestano trudijo za ohranitev miru. Istočasno pa glasujejo ogromne vsote v vojaške namene, ker hočejo ostati najmočnejša sila na svetu.

Kot izgleda, imajo še precej dolarjev, toda ljudstva, pripravljenega za prelivanje krvi pa malo. Zato je senat odobril načrt, na podlagi katerega bodo ustanovili tujsko legijo, močno 25 tisoč mož.

ZMAGA TURINSKIH DELAVCEV

Po nekaj dneh stavke se je vrnilo na delo 10.000 delavcev avtomobilske industrije, kateri so s svojo odločnostjo dosegli 40-urni tedenski delovni čas.

**Vsi na proslavo argentinskega narodnega praznika
v SAN MARTIN 8. julija 1948**

(GLEJ OGLAS
NA STR.7)

Dr. BENEŠ

Ko je dr. Benes odstopil od svojega visokega mesta kot predsednik Češkoslovaške Republike, je vse svetovno časopisje, posebno ono, ki je naravnost v rokah velekapitalističnih podjetij, zagnalo velik krik, da je bil v to prisiljen in, da se mu je zaradi tega, kot dobremu demokratu, zgodila krivica. Hitro so iztaknili, da za tem stoji "nekdo drugi", ki hoče češkoslovaški narod zaslužniti in mu odvzeti svobodo. V vsakem koraku, katerega naredijo slovanski narodi, vidijo enake strahove. Vse kar slovanski narodi sami ustvarijo, brez njihovega odobrenja, je proti demokraciji in proti svetovnemu mirnožitju. Po njih mnenju bi morali slovanski narodi še vedno prositi zapadno demokracijo za nasvet in pomoč, če bi hoteli, da jim ista odobri. Samostojnost in neodvisnost slovanskih narodov pomeni za njih poraz in škodo, ki jo je težko pretrpeti. Saj je težko dobiti boljšega in vestnejšega delavca, kot je bil Slovan: vse je napravil za nekaj judeževih grošev. Najboljši trg za njihove izdelke so bile slovanske države, v katerih so oni potom svojih slug, janičarjev, vladali po svoji volji. Tako so torej tudi sedaj, ob odstopu dr. Beneša porabili priliko, da se nekoliko potožijo in da vidijo, ako imajo njihova pritoževanja kje kaj odmeva. Odmev je sedaj vedno isti. V slovanskih državah se na njih jezikovanje ponošno posmejejo in v drugih, kjer oni vladajo, jih pa pomilujejo.

Da je bil dr. Beneš velik, med največjimi boreci za svobodo svoje domovine in da je pripadal triperesni detelji "Masarik, Beneš, Stefanik", ki so bili ustanovitelji Češkoslovaške Republike, tega noben, ki količkaj pozna sodobno zgodovino, ne more zatajiti. Da je bil neutrudljiv za blagor svojega naroda, da je dal za to vse svoje sile in bi bil najsrečnejši človek, če bi se mu izpolnile njegove želje: videti ves svoj narod srečen. Tega pa ni dočkal, ker pot, po kateri je hotel to doseči, se

je križala s potjo, katero je njegov narod ubral. Naivne oči starega borca niso o pravem času zagledale zarjo, ki prihaja iz vzhoda. Njegove oči so bile žalibog obrnjene proti zapadu, v Pariz in London, kjer je nekoč študiral. Bil je natančno prepričan, da se politika dogaja samo tam, in da se oporo za vsako lokalno politiko dobi le od tam. Gledal je z očmi slepeca, ki nič ne vidi. Med tem ko so mu iz zapada šepetali, naj poglobi prijateljstvo z njimi, se je v njegovem lastnem ljudstvu porodila želja po bratstvu z vzhodom, po prijateljstvu z brati, ki so iste krvi, z brati, ki poznajo samo resnico in delajo samo za blagor vsega sveta. Češkoslovaško ljudstvo hoče za svojega prijatelja in zaščitnika Rusijo, ki se je že tolikokrat izkazala najboljše "mati in zaščitnica" malih narodov. Spoznalo je tudi, da se ne more ponoviti "Munich", ako bo na njeni strani Rusija, da jo bo branila in pomagala do politične in gospodarske svobode.

Vse to pa je ostalo dr. Benešu prikrito, ali pa ni hotel o tem ničesar vedeti. Resnica je le ta, da ga je čas prehitel. Čas, ki je tako neizprosni, kot je bil vedno. Dr. Beneš ni korakal z duhom časa, zato mu je češkoslovaško ljudstvo odpovedalo zaupanje, ker na tako visoko mesto, kot je predsednik najnaprednejše srednjeevropske republike, mora priti mož, ki bo vodil svoje ljudstvo po poti, katero mu je ono samo zase začrtalo: pot bratstva, mirnožitja in napredka z vsemi narodi, posebno pa s slovanskimi, katerim na čelu stoji "matjuška Rusija".

Ker vse to vidijo in občutijo, so zapadne demokracije zagnale tak "živžav", in njim ni toliko za izgubo enega prijatelja, kot za "tistega, ki pride", ki bo prav gotovo obrnil hrbet starim izkoriščevalnim sistemom in bo češkoslovaško državo uredil na enakopravnosti in bratstvu, ker to zahteva od njega ljudstvo, kateremu bo vladal.

ANDREJ ŠKRBEČ.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Da bi se pospešila izgraditev Federativne Narodne Republike Jugoslavije, je bilo razpisano narodno posojilo v višini treh in pol milijarde dinarjev. Posojilo se vrne postopoma v štirih letih, počenši z letom 1949. Letne obresti znašajo 10 odstotkov.

Na avtomobilsko cesto "Bratstvo—Edinstvo", ki bo spajala Beograd z Zagrebom, je dospela skupina omladincev iz Libana.

Vlada Narodne Republike Hrvatske je priznala 53 hrvaškim umetnikom nagrade v skupnem znesku 840.000 dinarjev za najboljše književna in umetniška dela.

Italijanska obmejna straža je pri Gorici aretirala in izročila sodišču 11 italijanskih delavcev, ki so zaradi brezposelnosti v Italiji poskušali priti v Jugoslavijo v svrhu zaposlitve.

Angleški biolog Julian Harley, generalni ravnatelj organizacije UNESCO, je došel v Beograd. Minister za zunanje zadeve FNRJ, Stanoje Simić, je v njegovo čast priredil kosilo.

Novi poslanik FNRJ v Češkoslovaški Republiki, Marijan Stilinović, je odpotoval v Prago.

Po vsej državi se navdušeno pozdravlja razpis posojila in objavlja tekmovanje za uspeh podpisov narodnega posojila.

Angleški profesor Julian Huxley je na tiskovni konferenci povdaril, da je delavna aktivnost in navdušenje naroda v Jugoslaviji, federativna oblika države kakor tudi velik napor na polju znanosti in kulture napravil globok utis.

V južnih krajih države se je žetev že pričela. Čez 10 do 15 dni se bo žetev pričela v vsej državi.

V Ljubljani so otvorili pionirsko progno v prisotnosti okoli 20.000 ljudi in preko 1.000 pionirjev.

Pri izgradnji zadružnih domov sodeluje preko 17.300 omladincev. V drugi izmenjavi bo 7.500 beograjskih omladincev šlo na redno akcijo avtomobilske ceste Beograd—Zagreb, proge Kucevo—Brodice in Novega Beograda.

V Zagrebu je bil dokončan novi fizikalni stadion, ki lahko sprejme 30 tisoč gledalcev in ki je do sedaj največji v Jugoslaviji.

JUGOSLAVIJA IN ITALIJANSKE KOLONIJE V AFRIKI

Jugoslovanska vlada je dne 8. junija 1948 preko Jugoslovanskega poslanstva v Londonu poslala generalnemu tajniku Ministrskega sveta za zunanje zadeve noto, v kateri je prikazala svoje stališče glede na bивše italijanske kolonije v Afriki: Libiji, Somaliji in Eritreji. Ta nota med drugim ugotavlja sledeče: "Jugoslovanska vlada je mnenja, da je treba z ozirom na interese utrditve miru in splošne svetovne varnosti kakor tudi z ozirom na potrebe političnega, gospodarskega in socialnega napredka prebivalstva omenjenih teritorijev in njihovega čim hitrejšega razvoja v smeri samouprave in neodvisnosti, večji del teh teritorijev postaviti pod mednarodni sistem skrbstva v smislu točke 12 statuta Združenih Narodov, s tem, da se upravna oblast nad temi teritoriji poveri Italiji." Jugoslovanska vlada razlaga svoje stališče v pogledu teritorialnega skrbstva tako, da je treba posebno upoštevati dejstvo, da je italijansko gospodarstvo, poleg drugih razlogov ter zaradi prekinitve gospodarsko-trgovinskih zvez z deželami na afriškem kontinentu, s katerimi je tesno povezana, tako oslabiljena, da to daje možnost nekaterim močnejšim gospodarskim silam, da vodijo italijansko gospodarstvo za svoje lastne interese in s tem ogrožajo gospodarsko in splošno narodno neodvisnost Italije. V zahtevi po skrbstvu, ki bi jo morala Italija po točki 79 statuta Združenih narodov predložiti Združenim Narodom, bi morale biti vnešene podrobne obveznosti Italije kot oskrbovalne dežele z ozirom na prebivalce teh teritorijev, kakor tudi rok trajanja skrbstva samega. Končno navaja Jugoslovanska vlada, da je pri reševanju tega vprašanja treba upoštevati zahteve domačinov kakor tudi upravičene interese in zahteve obmejnih dežel, tako na primer Abesinije na dele Eritreje in njeno zahtevo, da na tem teritoriju dobi izhod na morje. Oni deli bivših italijanskih kolonij, pri katerih obstajajo ti razlogi, bi bili izvzeti iz italijanskega skrbstva.

OTVORITEV ZADRUŽNIH DOMOV 27. APRILA IN 1. MAJA

"Ljudska Pravica" z dne 25. aprila poroča:

Otvoritev Zadružnih domov, ki bodo zgrajeni do 27. aprila, bo v vasi Trate (okraj Radgona), vasi Dobrič (Trebnje), vasi Medana (Gorica), vasi Dol pri Litiji (Trbovlje), vasi Vrhovlje (Sežana); 1. maja pa bo otvoritev dograjenih zadružnih domov v naslednjih vaseh: Vrbje (Celje-okolica), Pesje (Mozirje), Bučka (Krško), Komenda (Kamnik), Spodnja Slivnica (Grosuplje), Kočevska reka (Kočevje), Nancovo (Jesenice), Dolenja vas (Postojna), Knježak (Ilirska Bistrica), Kobilje (Dolnja Lendava), Zepovci (Radgona), Ratánjska vas (Poljčane) in Vuzenica (Dravograd).

Koroške vesti

NE MRTVI KAMNI, AMPAK NEODSTRANLJIVI MEJNIKI NAŠE KRV

Po vsej Slovenski Koroški se vrstijo spominske počastitve padlih koroških partizanskih borcev. Gorjanci so se zbrali v Vrbi, da se na grobu šestih partizanov, kjer je postavila Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške spominski mramornat kamen, poklonijo spominu junaških borcev. V poslednje slovo so zapeli škofiški pevci ubrane žalostinke, spregovorila sta tov. Jaka Reichmann, predsednik okrajnega odbora OF v Beljaku, in tov. dr. Franci Zwitter v imenu Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške. Značilno za

naše razmere na Koroškem je, da je cerkvena oblast prepovedala pristojnemu župniku blagoslovitev nagrobnega spomenika. Ta korak je vzbudil pri slovenskem koroškem ljudstvu globoko razočaranje, saj gre za očiten dokaz preziranja tudi s strani cerkvene oblasti, pa tudi trdno odločnost, ob vsaki priliki izkazovati hvaležnost in zvestobo padlim partizanom. Kakor Gorjanci v Vrbi, tako so se zgrnili Rožani v št. Jakobu k počastitvi spomina padlih borcev. V Kotmarji vesi je hvaležno ljudstvo odkrilo na domačem pokopališču spominsko ploščo. V št. Rupertu pri Velikovicu je bila najprej spominska svečanost v narodni šoli, nakar je šla množica na pokopališče, kjer počiva v skupnem grobu s mogočnim partizanskim spomenikom 83 padlih borcev. Tudi na pokopališču v Podlublju se je zbralo 9. maja ljudstvo na pokopališču, kjer se je ob poslednjem domovanju padlih partizanov spominjalo na odločno, neustrašeno borbo v težkih dneh nacističnega nasilja. Spomeniki, ki jih postavlja koroško ljudstvo svojim junakom, niso le mrtvi nagrobni kamni, ampak vidni, neodstranljivi mejniki naše zemlje in naše krvi.

DOKAZANA ZLORABA IMENA

MOHORJEVE DRUŽBE

Odbor Mohorjeve družbe v Celju je spričo samolastnih, pismenih volitev novega odbora Mohorjeve družbe v Celovcu objavil izjavo, ki z dokaznimi navedbami izpričuje zlorabo imena Mohorjeve družbe. Celjska Mohorjeva družba ugotavlja z zadovoljenjem, da je postala koroškim mohorjanom povsem jasna protislovenska vloga sedanje celovške Mohorjeve družbe. Koroški Slovenci dobro poznajo zgodovino Mohorjeve družbe. Zaradi tega niti najmanj ne dvomijo, da obstoja že od leta 1852 za Slovence samo ena Mohorjeva družba, in sicer ona, ki jo je ustanovil Slomšek in ki deluje od leta 1919 dalje v Celju. Pri volitvah celovškega odbora, ki so bile izvedene po okrožnicah in pismeno, so mnogi pismeno odklonili kandidature. Odbor v Celovcu je zlorabljal ime Mohorjeve družbe z očitnim namenom, pretrgati kulturne zveze koroških Slovencev z matično Mohorjevo družbo in z vslovensko skupnostjo. Zaradi tega matična Mohorjeva družba v Celju ne priznava nobenih volitev posebnega odbora za Koroško. Koroški Slovenci hočemo ohraniti tudi v naprej svojo zvestobo matični Mohorjevi družbi v Celju.

KOROŠKI PARTIZANI ZAHTEVAJO IZPUSTITEV PRUSNIKA

Savez bivših koroških partizanov zahteva v spomenici, naslovljeni na angleškega visokega komisarja v Avstriji, da se Karlo Prusnik, tajnik Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte Slovenske Koroške, ki je bil od angleškega vojaškega sodišča po krivici obsojen na eno leto zapora, izpusti na svobodo.

Na tiskovni konferenci predstavnikov Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je urednik lista "Slovenski Vestnik", dr. Franc Zwitter, povdaril, da slovenske zadruge še sedaj niso dobile povrnjeno svojo imovino in da morajo slovenske kulturne organizacije vsako gledališko igro ali pesem predložiti v angleško cenzuro, kjer so zapošteni fašistični begunci iz Jugoslavije. Koroški Slovenci vidijo edino rešitev tega nemogočega stanja v priključenju Slovenske Koroške k domovini Jugoslaviji.

JEKŠE EKTOR MIZARSKA DELAVNICA

Dr. Luis Belcaustegui 4466

U. T. 67-3621

Primorske Vesti

NI DOVOLJENA POČASTITEV SPOMINA OBEŠENIH TALCEV

29. maja je bila tretja obletnica mučeniške smrti enajstih talcev, ki so jih obesili hitlerjevci na Proseku pred štiri leti. Ljudstvo se je zbralo k počastitvi njihovega spomina, pa so pričeli policijski na kamionu in z nasilnim napadom preprečili to ljudsko pietetno dejanje. Neki policaj je surovo pobil na tla vdovo talca, ki je hotela sama odnesti venec na grob padlega moža. Tov. Jožefa Bandelja, ki se je zavzel za ženo, so aretirali, prav tako tudi Karla Gerlanca, Lidijo Danen in še dve drugi osebi. Ta napad podivjanih policajev na Proseku na sorodnike, znanke in prijatelje talcev je pričetek novega terorističnega vala nad našim ljudstvom, ki mu ni ostalo prizanešeno niti to razočaranje nad anglo-ameriškim policijskim nasiljem. Neka ženska, ki je gledala brutalno pretepanje policije, se je onesvestila zaradi ogabnega surovega doživljanja. Naj pripomnimo, da se je Prosek proslavil med drugo svetovno vojno kot zavedna slovenska vas, ki je prispevala v junaški borbi proti fašističnim in nacističnim zločinom ogromen delež s svojimi krvavimi žrtvami za osvoboditev in lepše življenje. In sedaj so uprizorili organi angloameriške vojaške uprave pravo obsešno stanje nad prošeškim prebivalstvom, ker se je hotelo pokloniti spominu svojih najboljših sinov. Dogodki na Proseku vzbujajo ogorčenje vsega našega primorskega ljudstva, vseh jugoslovanskih narodov in vse demokratične javnosti. Prošeško ljudstvo je poslalo tajniku Organizacije združenih narodov posebno protestno pismo.

NOVA GORICA

13. junija bodo položili temeljni kamen Nove Gorice. Teren in potrebni gradbeni material je pripravljen. Zgrajena so tudi delavska naselja za tisoče delavcev in za mladinske delovne brigade.

Na avtomobilski cesti "Bratstvo in Edinstvo" so z navdušenjem sprejeli švicarsko in tržaško mladinsko delovno brigado.

PROTEST TRŽAŠKIH PARTIZANOV

Skupina tržaških partizanov je ostro protestirala, ker je bil glavnemu odboru Saveza primorskih partizanov odvzet društveni lokal. Pri Sv. Jakobu pri Trstu se je vršil miting Saveza bivših antifašističnih političnih preganjan- cev, kjer se je na koncu zahtevalo izvedbo volitev v Trstu, na podlagi katerih naj bi bilo v mestni upravi zastopano celokupno prebivalstvo.

POLICIJA JE USTRELILA SLOVEN- SKEGA DELAVCA

V Brisčikih pri Občinah so bili 30. maja v gostilni trije civilni policaji. Ko so se po polnoči vračali, so srečali nekega kmeta, ki so ga ustavili in legitimirali. Ob tem času se je pripeljal po poti na svojem motornem kolesu 26 letni mehanik Emil Milič iz Brisčikov. Vozil je počasi in brez luči. Nenadoma je počil strel, Milič se je smrtno zadet, zgrudil na tla. V policijskem poročilu je bilo rečeno, da se Milič na ukaz ni hotel ustaviti in da so streliške, ker se ni hotel ustaviti. Ljudstvo je s svojo ogromno udeležbo na poudarkov pokazalo, da se ne boji policijskih tem, da bi se zopet vrnil časi terorističnega zastraševanja in zasluževanja našega ljudstva. V svoji protestni resoluciji je ogorčeno ljudstvo, da se enkrat za vselej napravi konec zločinskemu postopanju

policijskih organov proti domačemu delovnemu ljudstvu ter da se takoj aretirajo in postavi pred sodišče zločinec, ki je ustrelil zavednega slovenskega delavca Emila Miliča.

TUDI TO SE DOGAJA: PARTIZANE MEČEJO NA CESTO

V Trstu se lahko vse pripeti. Zgodilo se je žalostno dejstvo, da je imela Zveza primorskih partizanov, ki je imela doslej svoj sedež na Korzu števil. 19, izprazniti prostore in se izseliti. Mar bi mogli misliti, da bodo ostali borci, ki so se borili v prvih vrstah proti fašizmu, brez svojega sedeža v Trstu? Žalostno, toda resnično. Dobro, prav dobro vemo, za katerim grmom tiči zajec! Zveza primorskih partizanov pripravlja kongres in zasedbena oblast meni, da bo v tem morebiti prepredila kongres. Toda kongres bo! Kakor so bili partizani vajeni premagovati najtežje ovire v narodno osvobodilni borbi, tako bodo umeli tudi sedaj odstraniti vse težave, ki jih ustvarja zasedbena oblast pri organizaciji kongresa primorskih partizanov.

KDAJ BO VZPOSTAVLJENO NORMALNO STANJE?

Slovensko italijanska antifašistična unija za Tržaško ozemlje je naslovila na Varnostni svet Organizacije združenih narodov spomenico, v kateri opozarja na sedanje nenormalno, obupno stanje v anglo-ameriški coni tega ozemlja. Anglo-ameriška zasedbena uprava ravna proti duhu mirovne pogodbe in favorizira iredentistične organizacije. Po drugi strani pa kaže ob vsaki priliki svojo sovražno stališče do demokratičnih organizacij. Slovensko italijanska antifašistična unija kot predstavica demokratičnega ljudstva ni zastopana v nobenem organu javne uprave kljub prizadevanjem ter želji po normalizaciji prilik na Tržaškem ozemlju, kar pa je mogoče doseči le z dosledno izvedbo določil mirovne pogodbe. Demokratično ljudstvo terja, da se imenuje guverner, da zasedbena vojaška uprava spoštuje vse demokratične pravice, ki so zagotovljene z mirovno pogodbo, da se izvedejo volitve v vse upravne organe ter da sodelujejo pri javni upravi predstavniki demokratičnih organizacij.

O TEM IN ONEM

V Trstu so umrli 75-letna Valerija Medeot; 72-letna kmetica Frančiška Marvin, vdova Nanut; 73-letna trgovka Evgenija Munih, 43-letna učiteljica Ema Zvanut.

Slovenska strokovna šola v Gorici je imela lepo kulturno prireditev ob obisku dijakov italijanske umetniške šole.

V Zgoniku smo pokopali tov. Maksa Grudna. Pokojnik je bil član domačega prosvetnega društva in dober sindikalist. Sina Borisa je žrtvoval v narodni osvobodilni vojni.

V Solkanu urejujejo mestno tržnico za prodajo sadja in zelenjave ter bodo zgradili v kratkem železniško postajališče.

V Doberdob so napravile skupni izlet slovenske žene iz Gorice, Pevme, Podgore, Števerjana in Sovodenj. Vračale so se domov z zadovoljstvom in pesmijo.

TRSTU DROBTINICE

Poročali smo že, kako so angloameriški oblastniki v Trstu priklenili gospodarstvo Tržaškega ozemlja, ki naj bi bilo samostojno, na odločitve sedanjega De Gasperijevega režima v Rimu. Izvozni in uvozni kontingenti, ki so bili nakazani Trstu v okviru mednarodnih trgovinskih pogodb in z odobritvijo anglo-ameriške vojaške uprave v Trstu, so smešno nizki. Ne prekašajo niti 1 % celotne zamenjave med inozemstvom ter Italijo. Kako naj si v Trstu razlagamo to ravnanje drugače

kakor tako, da so pač v Rimu slepi in gluhi za tržaške gospodarske potrebe ter da so določali kontingente čisto mehanično. Pri tem jih je očitno vodilo načelo, da bodo pri podpisovanju vsake pogodbe vrgli Trstu primerno drobtinico. Težko je namreč razumeti, da najdemo med uvoznimi kontingenti nešteto takšnih industrijskih izdelkov ali polizdelkov, ki so z vidika tržaškega gospodarstva nepotrebni. Mar so volnene cunje, lovske puške, športni opremni izdelki zares tako nujni ter neogibno potrebni, uvozni predmeti? V Trstu pa se sedaj vprašujemo: Kdaj bodo na pr. poživil škedenjske visoke peči? Mar ne bi mogli dobiti iz Poljske premog, iz Jugoslavije pa železno rudo v zamenjavo za izdelke odnosno polizdelke tržaških industrijskih obratov? Tržaškemu gospodarstvu so nujne potrebne surovine ter zagotovitev stalnih odjemalcev iz zaledja. Vsa druga vprašanja so vzporedne važnosti.

KAKOR V ČASIH FAŠIZMA

Urednik "Soče" — obsojen

Damir Feigl je urednik slovenskega demokratičnega lista "Soča" v Gorici. Pozna ga vse slovensko primorsko ljudstvo kot odličnega humorističnega pisatelja. V časih fašizma je imel mnogo opravka s fašističnimi oblastmi, ki so mu bila zmerom za petami in ga preganjala. Sedaj pa se je pokazalo, da je ostala "rimska pravica" prav takšna, kakor je odsihod bila: krivična, nasilna in Slovence sovražna. Damir Feigl je moral namreč pred goriško sodišče, ker je "Soča" objavila izvešček o obravnavi proti vohunu Biteneu v Ljubljani. Predsednik goriške "Slovenske demokratske zveze" Sfiligoj je vložil tožbo proti odgovornemu uredniku "Soče" Damirju Feiglu, ki pa zaradi improviziranega "nujnega postopka" sploh ni imel možnosti za zagovor ali dokaz resnice. Sodišče je obsodilo Feigla na 1 leto zapora, na plačilo 100.000 lir globe ter plačilo stroškov razprave in odškodnine tožitelju. Ta razprava proti slovenskemu listu je značilna za razmere v De Gasperijevi Italiji. Hkrati pa je vzbudila ogorčenje vsega slovenskega ljudstva v Italiji, ki je ob tem procesu spoznalo, da delijo "rimsko pravico" prav tisti ljudje, ki so jo že v Mussolinijevih časih, in da De Gasperijska sodišča še v marsičem prekašajo fašistične prednike. Rimska "pravica" je pred vsem slovenskim ljudstvom v Italiji iznova razgaljena kakor stara, umazana in scejfrana cunja.

MED GORIŠKIMI SLOVENCMI V ITALIJI

Števerjan je edina večja slovenska vas v goriški okolici, kjer živijo skoraj izključno koloni. Baronica Tacco, ki je pošiljala med vojno SS-ovce na slovenske kolone, odpo- veduje sedaj svojim kolonom službo. Nje- nemu zgledu sledi tudi plemkinja Fabris. Mar ne diši vse to po srednjem veku?

V Rupl so gostovali igralci iz Podgore z igro "Kamela skozi uho šivanke". Po igri so podgorski pevec zapeli več pesmi, med njimi tudi "Zdravljico". Negateri obisko-

valci italijanske narodnosti so skušali motiti predstavo, vendar so se sprlo inter- vencije domačinov pomirili.

V Podgori imamo karabinjerskega maršala, ki je prepovedal slovensko petje celo v gostilni na predvečer poroke nekega tovariša, ki se je poslavljaj od svojih to- varišev. Prepoved je bila tem bolj neutemeljena in neupravičena, ker so fantje peli pri belem dnevu in ni bilo pri tem sploh nobenega razgrajanja. Na ljubo kakšnemu karabinerju se ne bomo odrekli svojim pravicam ter običajem.

Poročil se je bivši poročnik v partizan- ski vojski, Marij Ambrožič in tov. Vera Jare. Bilo srečno!

V prijazni vasi Peč so igralci domačega prosvetnega društva uprizorili veseligr "Nedeljski in divji lovci". Igra se dogaja v hribovju na Ajdovščini. Ljudstvo je dvo- rano popolnoma napolnilo. Poleg igralcev so se postavili tudi pevci.

LIJAK NE POPLAVLJA VEČ RODOVITNIH POLJ

Priključitev Slovenskega Primorja k novi Jugoslaviji je bila v slavnostnem zna- menju ogromnega zborovanja na šempaš- kem polju, na področju reguliranega hudo- urnika Lijaka. Ukrotile so ga mladinske delovne brigade. Danes pa že povsod vidiš in čutiš blagodejne vplive te pomembne regulacije in melioracije. Hudournik Lijak s svojimi vodami ne poplavlja več rodovit- nih polj. Ob deževnih dneh ne stoji več vo- da preko polj in travnikov. Kmetje z ve- seljem orjejo polja. Ni se jim treba več bati, da bi jim Lijak preplaval posevke. Najbolj živahno je na poljih državnega posestva v Ozeljanu. Traktorji brnijo, de- kleta poljedelsko-vrtnarske brigade sadijo povrtnino. Nasadile so na površini okoli 9 ha najrazličnejše zelenjave. V drevesnici v bližini Lijaka imajo vzgojenih 38.000 breskovih drevesc, 16.000 divjih rajske jabolk (kaki), 12.000 češnjavih sadik, 5.000 kutin in 4.000 cepljenih hrušk. Ra- zen tega bodo iztrebili dobršen del gozda pod Panovcem. Zemljo bodo prekopal in uredili vinograde ter sadovnjake z južnim sadjem. Ljudstvo kaže povsod veselje spr- ičo velikih koristi, ki se porajajo na tleh zreguliranega Lijaka.

ODLIKOVANJE NA ZGREŠEN NASLOV

Novi predsednik italijanske republike Luigi Einaudi je odlikoval Trst in Gorico z "zlato medaljo za vojaško hrabrost". O tem je obvestil italijanski obrambni mini- ster predsednika tržaške občine s posebno brzojavko. Značilno je pri vsem tem, da pošilja predsednik italijanske republike najvišje vojaško odlikovanje svoje države za Gorico in Trst, ki je v "partizanski bor- bi dokazal koprnenje po pravici in svo- bodi", na naslov prav tistih, ki ne le niso niti s prstom mignili za priboritev pravice in svobode, ampak so ravno nasprotno slu- žili zaporedoma fašizmu in nacizmu. Za pravico in svobodo se je v Trstu in v vsej Julijski Krajini borilo delovno ljudstvo, ki si je skupno s slavno IV. armado maršala Tita to pravico in svobodo tudi priborilo. Za ta veliki cilj je padlo 42.600 borcev, kar je najmanj za 40.6000 samih žrtev več kakor je bilo vseh borcev iz teh krajev za Italijo.

Recreo "Europa"

Pripraven za nedeljske izlete v Tigro.
Prevoz s postaje Tigre FCCA. do Re-
crea in nazaj.
Lastnika

B R A T A R O V T A R
Tigre FCCA. — T. A. 749 - 539
Rio Carapachay

S T A V B E N I K O V A C
FRANC ČOHA

Calderón 2779

U. T. 50-6656

DOCTOR HINKO HALPERN

Specijalist notranjih bolezni

Ordinira vsak dan od 16 do 20 ure

SAN MARTIN 955 - 1 nad. - Dep. C

T. A. 32 - 0285 in 0829

KROJAČNICA

CIRIL PODGORNIK

Tinogasta 5206

DOMAČE VESTI

Seznam Slovencev, ki so se vrnili v Domovino

"Partizanka" je odpeljala v domovino 680 potnikov, med temi 550 iz Argentine. Slovenci, ki so se vrnili so: Bajt Ivan, iz Dola pri Gorici; Beguš Stanislav iz Podmelca; Birsa Ludvik iz Rihemberka; Birsa Alojzija roj. Kerševan iz Rihemberka; Birsa Celia Dora; Brčko Josip iz Oseka pri Gorici; Brčko Tereza roj. Zabar iz Kala pri Kanalu; Brčko Nélida, hčerka; Čebon Rafael iz Rihemberka; Čebon Ljudmila roj. Rehar iz Rihemberka; Čebon Rafael, sin; Čeh Emil iz Gorenja pri Trstu; Čej Ivan iz Trnovga; Čej Kristina roj. Podgornik iz Trnovga; Červenič Ivan iz Kopra; Črnelj Franc iz Gojač pri Gorici; Črnelj Vera iz Gojač; Čubelj Josip iz Solkana; Dintijana Peter iz Siminčiči (Istra); Doplihar Marija iz Dornberga; Dujanič Anton iz Novakov; Fornazarič Rok iz Bilj pri Gorici; Fuk Gabrijel iz Lokve; Fuk Albina roj. Bočkar iz Vrhnike; Fuk Bruno, sin; Furlan Jožefa iz Rihemberka; Gulič Josip iz Ponikev; Gulič Angela roj. Ambrožič; Gulič Josip Marjo, sin; Guštin Rudolf iz Repentabra; Guštin Albina roj. Žigon iz Renč; Guštin Susana, hčerka; Hari Ivan iz Bogojne; Hari Marija roj. Kepakter; Hari Krepakter Ivan, sin; Hrvatini Josip iz Merečja pri Reki; Janez Ivan iz Tolima; Janez Ivanka roj. Jarc; Jelenič Matej, žapče (Tolmin); Koren Jožef, Kosed; Koren Janko, Kred (Kobarid); Korón Jožef, črniče; Kovačič Josip iz Komna; Krota Ivan iz Buzeta; Krševan Ivan iz Rihemberka; Krševan Valerija roj. Turk iz Rihemberka; Krševan Ruben, sin; Krševan Karlo iz Rihemberka; Krševan Marija roj. Rehar iz Branice; Krševan Marta Marija, hčerka; Kržeč Anton iz Ljubljane; Kurinčič Franc iz Kobarida; Kurinčič Lucija roj. Fratnik, soproga

Kurinčič Zorka, hčerka; Kirar Martin, iz Savine; Kučič Ivan iz Vrtojbe; Latin Anton iz Lovrana pri Reki; Lukežič Ivan iz Renč; Madon Franc iz Vrtojbe; Markič Anton iz Markič pri Gorici; Mrkuža Albert iz Velikega Dola; Mrkuža Josip iz Komna; Marn Marija roj. Saksida iz Saksidov pri Gorici; Marn Ciril iz Zeje; Mijač Josip iz Lokvi; Moskarda Serafin iz Galezana; Može Alojz iz Štorij pri Sežani; Nemančič Franc iz Businjavaca; Orel Vinko iz Rihemberka; Ošenk Jožef iz Zalibog (Kranj); Ošenk Ana, žena; Pahor Ivan iz Komna; Paladin Anton iz Istre; Pečenko Ivanka iz Rihemberka; Pečenko Josip iz Rihemberka; Pečenko Avgusta, soproga, roj. Furlan; Petelin Franc iz Tomaževice pri Komnu; Petelin Pavla roj. Brišček iz Orleka; Petelin Anton Bruno, sin; Petelin Horacio Fran, sin; Pikec Franc iz Velikih Zabelj; Pipan Anton iz Komna; Planinšek Franc iz Pristave; Podobnik Franc iz Velike Dobrave; Poropat iz Pole; Rebek Maks iz Batuj; Rebek Albina roj. Pečenko, soproga; Rebek Elsa, hčerka; Rebek Marta, hčerka; Rebek Marija, hčerka; Rosanda Ana roj. Mikuvilovič; Rutar Franc iz Krna pri Gorici; Rutar Marija, soproga, iz Volč; Skvarc Franc iz Štorij pri Ajdovščini; Slavec Franc iz Tomaja; Surina Ivan; Surina Ivanka roj. Sabac, soproga; Surina Ana, hčerka; Šajn Ivan iz Reke; Taučar Franc iz Brestovice; Taučar Ljudmila iz Doline; Tončič Vekoslav iz Istre; Trstenjak Franc; Vratnik Rudolf iz Bilj; Vratnik Domina roj. La Castro, soproga; Vratnik Rudolf, sin; Vratnik Graciela Tereza, hčerka; Zalašček Alojzija iz Nemškega Ruta; Zivič Anton iz Pole; Zlovec Aleksander iz Krtnje Vasi; Zbačnik Josip iz Travnika.

POMAGAJO ŠOLSKIM OTROKOM V DOMOVINI

Na pobudo tov. J. Mijač in J. Bažec so potom U. S. J. v La Plati nabirali med vaščani iz Lokve pri Divači prispevke, da pomagajo šolarčkom v svoji rojstni vasi. S tremi nabiralnimi polami, katere sta podpisala predsednik in tajnik, se je v teku 3 ur obiskalo okrog 30 družin in tako nabralo vsoto \$ 213.-. Prispevali so: Po \$ 20.— Božeglav A. por. Trebec; po \$ 10.— Božeglav Jožef, Stopar A. por. Klun, Mijač Ludvik, Vever Pepeca por. Bažec, Božeglav Jožef (Juretov), Frankovič Andrej, Mijač Jožefa, Mijač Rudolf, Goranc Ivan, Cerkenik Ivan, Frankovič Franc; po \$ 5.— Mijač Anton, Medved Marija, Mijač Franc, Skok Stefan, Pavlovič Ivan, Božeglav Rudolf, Mijač Miha, Rožanc Franc, Mijač Jožef, Pavlovič Franc, Skok Peter, Čok Anton, Skuk Franc, Može Franc, Pločer Marij Rihter; po 3.— Cerkenik Ivan, Zorič Simon; po \$ 2.— Mijač Ivanka p. Užaj. Za nabrano vsoto se je prejelo 38 dolarjev, katere se je izročilo tov. Jožefu

Mijaču, ki je odpotoval 30. maja s "Partizanko", da jih bo v Lokvah izročil šolski upravi. Vsem darovalcem kakor tudi odboru U. S. J. najlepša hvala!

Mijač in Bažec.

PISMO IMAJO

V našem uredništvu imajo pismo iz domovine:

Fani K. poročena Mijač, ki ji piše Marija Mijač iz Rodik pri Divači.

Mirko Cotič — calle Saavedra, ki mu piše sestra Milica.

POROKA

Poročila sta se 29. maja Ana Viktorija Ličen-Podgornik in Viljem Frančičkin Vouk iz Bilj.

Novoporočencem želimo obilo sreče!

POSŁANITVO FLR JUGOSLAVIJE BUENOS AIRESU

poizveduje, kje se nahaja Sergej (Arsegi) roj. Križanič iz Turgovišča (Ptuj) in se nahaja v Argentini od leta 1929.

Bernard Cibič

Nepričakovano in hitro se je med nami razširila vest, da nas je za večno zapustil naš tovariš Bernard Cibič. Posebno je pa ta vest pretresla člane podružnice Slovenskega Ljudskega Doma v Saavedri, kajti neizprosna smrt ga je ugrabila naglo in nepričakovano. Doma v Laoredu, kajti neizprosna smrt živel je v društvenih prostorih kot oskrbnik, kjer se je v četrtek zvečer,

16. t. m. kot po navadi razgovarjal v krogu nekaterih članov. Slutil ni, da so štele njegove ure življenja, kakor tudi kaj takega niso slutili njegovi tovariši, ga zato v poznih urah pozdravili in odšli. Potožil se je le, da se čuti nekoliko utrujen in da vsled tega ni tisti dan odšel na vsakdanje delo. Ker pa naslednje jutro ni ponovno dospel v delavnico, se je tov. Ivan Makuc, pri katerem je bil zaposlen, namenil, da ga obišče. Vrata društvenih prostorov so bila odprta in v kuhinji je našel tov. Bernarda mrtvega. Ker je v kuhinji še gorela luč, se luti, da ga je smrt doletela takoj, ko so v četrtek tovariši odšli. Po izjavi zdravnika ga je zadela srčna kap in mu tako pretrgala nit življenja.

Pokojnik je bil star 38 let, doma iz

NEZGODA

Prejšnji petek se je ponesrečil pri delu naš rojak Leopold Škrbec, baritonist, ki je znan po svojem delovanju v naših društvenih pevskih zborih. Zadolbil je notranje poškodbe, ki pa niso nevarne. Zdravi se v sanatoriju in mu želimo, da bi se čim prej zdrav vrnil k svoji družini.

NOV GROB

V privatnem sanatoriju je v petek 18. 7. zaradi poroda umrla Štefaniya Batič poročena Šuligoj. Ostalim naše sožalje!

Pod Sabotnice pri Gorici. Dospel je v Argentino leta 1936. Po končani zadnji osvobodilni vojni je izvedel žalostno novico, da so mu očeta ubili fašisti. Kakor vsi naši izseljenci, tako si je tudi on zaželel vrniti se v domovino, kjer ga pričakuje mati in se odločil, da odpotuje s "Partizanko" meseca marca prih. leta. Nagla smrt pa je preprečila njegove načrte.

Pokojni Cibič je kot mladenič v še nesužnjeni domovini stal zvest svojemu narodu. Ljubil je svoj narod in ljubezen je nad vse našo pesem. Ta ljubezen ga je dovedla, da se je udeleževal tečajev za pevovodje in bil eden zvestih učencev znanega Bratuža v Gorici. Ni mu bila sreča dana, da bi se tam izpopolnil, ker je takrat fašizem zatrl vse naše kulturno delovanje, zaplenil in požgal naše knjižnice in prepovedal našo lepso pesem.

Ko je dospel pokojni Cibič v Argentino, je takoj vstopil v obstoječe društvo Ivan Cankar v Saavedri, kjer je ustanovil mešan pevski zbor in z njim nastopal na naših prireditvah. Pozneje je tudi vodil mladinski zbor. Zelo se je trudil in vsako svojo prosto uro žrtvoval, da bi povzdignil kulturni nivo bivanja našega društva Ivan Cankar. Lahko rečemo, da je bil pokojnik glavni stebler društva in njegova smrt je hud udarec za našo podružnico Slov. Ljudski Dom v Saavedri.

Njegovo truplo je bilo položeno na mrtvaški oder v društvenih prostorih in člani so se zelo potrudili, da mu praviho čim lepši pogreb. Krasne venčke so poklonili pevski zbor iz Saavedre, podružnica Slov. Ljudski Dom v Saavedri, Centrala Slov. Ljudski Dom, družba Humar in Makuc, kjer je bil zaposlen, tovariši delavci družbe, drugi razni venci in še mnogo cvetja. Pokojnik ni bil priljubljen samo med tovrstnimi člani, temveč spoštovan je bil tudi med tujci v okolici, kjer je živel in deloval.

V petek popoldne so njegove zemeljske ostanke prepeljali na pokopališče v La Plati. Pogreba se je udeležilo veliko število članstva podružnice S. L. D. in mnogo drugih prijateljev. Pri odprtju grobu se je od pokojnega Cibiča poslovil predsednik podružnice, tov. Križanič in v svojem govoru orisal njegovo delovanje na našem kulturnem polju in zasluge, ki si jih je pridobil v naših organizacijah. V imenu mladine je govorila mladenka Marica Suban in njene lepe besede v slovo so segle globoko v srce vsem prisotnim.

Pokojni Bernard Cibič zapuša v domovini mater in v Argentini sestro. Ostalim naše iskreno sožalje!

S smrtjo pokojnega Cibiča smo izgubili že tretjega pevovodjo.

Naznanilo

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je na svojem domu na Krajsnjim Vrhah št. 6 pri Metliki, v starosti 76 let, za vedno nas zapustil naš preljubljeni oče

Marko Golobič

Dragi oče, dolgo si živel, a vse eno si nas prezgodaj zapustil. Počivaj v miru in naj ti bo lahka domača zemlja.

Žalujejo:

v domovini

Jože in Franc, sinova
Karolina in Ivanka, hčerki
Zeti, snahi in vnuki.

v Argentini

v Loma Negra - Argentina
sin Marko.

SLOVENSKI GLAS

Propietario: Sociedad Yugoslava "HOGAR POPULAR ESLOVENO"

CORONEL RAMON LISTA 5158 — T. A. 50 (Devoto) 5502

Director: LADISLAV ŠKOF — Administrador: ESTANISLAV BATIĆ

ZASTOPNIKI:

- Za Córdoba in okolico: Franc Kurinčič — Pinzón 1639.
 Za Rosario in okolico: Stefan Žigon — Avenida Lagos y Horqueta.
 Za Lomo Negro in okolico: Golobič Marko.
 Za Villa Calzada in Temperley ter okolico: Luis Furlan — Cnel. Flores, V. Calzada.
 Za Caballito: Marija Klarič — José Bonifacio 663, Buenos Aires.
 Za Montevideo: Vera in Milka Ogrizek — Rectificación Laranaga 2235.
 Za Saavedro in okolico: Viktor Metljak: Ramallo 4962.
 Za Mar del Plata: David Grilj, Calle 90 No. 58 — Mar del Plata.

Buenos Aires, 23 de Junio de 1948

No. 12

Prava pot

V zadnji številki Slovenskega Glasa smo poročali o podpisani pogodbi med F. L. R. Jugoslavijo in Republiko Argentino, kakor tudi objavili smo dobesedno podpisano pogodbo. S tem sporazumom ni nobena izmed obeh držav pridobila nikakih prednosti v ekonomskih ozirih, kakor tudi ne v političnih, da bi se na kak način lahko medsebojno izkoriščale. Dva naroda že združena v prijateljskih odnosih sta se sporazumela in sklenila še tesnejše povezati in utrditi trgovske stike v medsebojno korist.

Pogodba, ki predvsem temelji na zamenjavi svojih proizvodov, katere obe državi potrebujeta za svoj ekonomski napredek, brezdvomno odgovarja resničnim potrebam obeh držav. Goveje kože, volna, laneno olje, itd. bodo ugodile potrebam Jugoslavije, cement in les bo pa koristil pri gradnji v Republici Argentini. Tudi se s pogodbo okoristijo trgovska mornarica in zavarovalne družbe obeh držav. Pogodba bo v veljavi do 31. decembra 1951 in po izjavi našega g. Ministra F. Pirca, bodo bodoči skupni interesi zagotavljali razvoj in okrepitev gospodarskih odnosov med našima dvema narodoma.

Ugovorne stranke so se obvezale, da bodo nudile za proizvode, ki se medsebojno uvažajo, največje olajšave glede carin, taks, davkov in raznih državnih pristojbin kakor tudi da zagotove spoštovanje izvora in kakovosti gotovih proizvodov.

Nekaj dni preden je bila med FLR Jugoslavijo in Argentino podpisana pogodba, je predsednik Narodnega Ekonomskega Sveta, g. Miranda, sklical časnikarje, katerim je na vprašanje pojasnil argentinske trgovske odnose z inozemstvom. Miranda je med drugim tudi omenil pogodbe med FLR Jugoslavijo in Rep. Argentino, kar se smatra, da pomeni začetek trgovskih stikov z novimi demokracijami vzhodne Evrope. Pojasnil je, da se bodo argentinski proizvodi zamenjali za oglje na Poljskem, petrolej v Romuniji, vozove za podzemne železnice na Madžarskem itd.

Glede pogodbe med Jugoslavijo in Argentino je eden izmed časnikarjev vprašal: "Ali ni ta pogodba le zavesa dima?" G. Miranda je nato odgovoril: "Ali Anglija ne kupčuje z Rusijo? Mi se pogajamo in zamenjavamo z državami, ki nam preskrbijo proizvode, ki jih, potrebuje naša ekonomija."

Umevno je torej, da mora Argentina kakor tudi ostale južno-ameriške države iskati izhoda za svojo zunanjo trgovino, ali pa pasti v kremplje Wall Streets. Osamosvojiti se in ne biti odvisna od dolarja, pomeni pa iskati potreben gospodarski izhod. Kot prvi korak so to trgovski stiki z državami, s katerimi lahko pošteno trguje, brez političnih cen, in katere ne trpijo najmanjšega izkoriščanja s strani severoameriškega kapitalizma, na enakih temeljih, ki so v medsebojno korist.

Podpisana pogodba med Jugoslavijo in Argentino pomeni nov korak napredka za svojo ekonomsko neodvisnost, proglašeno po predsedniku generalu Peronu, in si obe državi na ta način zagotavljata boljše življenje svojega naroda.

Proizvode, ki jih bo naša domovina Jugoslavija uvažala iz Argentine, so tudi velike važnosti, ker bodo pripomogli do uspešnejše izvršitve petletnega plana, s čimer bo vsem jugoslovanskim narodom zagotovljena boljša bodočnost.

Do 30. junija je čas

da se Slovenci iz Primorja in Hrvati iz Istre, ki so po zadnji mirovni pogodbi pripadli v meje F. L. R. Jugosla vije, prijavijo za pridobitev jugoslovanskega državljanstva.

Za vsakovrstna pojasnila se lahko obrnete na naša društva kakor tudi na Odbor za Jug. Primorje ali na Posla ništvo FLR Jugoslavije - calle Charcas 1705 - Buenos Aires.

Rojakom iz notranjosti dostavimo prijavnico po pošti.

Odbor za Jug. Primorje v Argentini
 Calle C. R. Listi 5158 - Bs. As.

Vesti iz Organizacij

U. S. J. PODRUŽNICA PIÑEYRO

V naši podružnici smo tudi praznovali argentinski narodni praznik 25. maja. V ta namen smo v društvenih prostorih, ulica Tuyutí 824, pripravili "vermuth", katerega se je udeležilo prav veliko število naših članov in prijateljev društva.

Izkoristili smo ta dan tudi priliko in otvorili društveno knjižnico. V knjižnici imamo sedaj lepo število zanimivih in lepih knjig, ki nam jih je podarila naša domovina F. L. R. Jugoslavija. Naši člani imajo sedaj na razpolago mnogo podučnih knjig, katere upamo, da bodo z veseljem čitali. Knjižnica je odprta v četrtek in soboto zvečer od 19. do 21. ure.

Od "vermutha" 25. maja je bilo čiste izkupičke \$ 236.—, kateri znesek gre za nakup društvenega zemljišča.

Kampanja za društveni dom je v teku in v ta namen so naši člani prispevali:

Tov. Rok Peruška eno mizo iz umetnega marmorja. Tov. Ivan Ivanoff je pred odhodom v domovino podaril radio-gramofon in večje število plošč. V denarju so prispevali s sledečimi vsotami:

Po \$ 100.: Liberat Tavčar, Franc Guštinčič, Martin Može, Andrej Krebelj, Franc Lipce, Mirko Kreševič, Franc Frol, Marijo Armanim, Ivan Čendak, Josip Poropat, Franc Logar, Josip Grilj, Anton Novak, Rok Peruško, Anton Hrovatin, Franc Tomšič, Anton Štangelj, Josip Špišić.

Po \$ 50.: Josip Štemberger, Franjo Ilić, Stevo Kordić, Anton Česnik, Anton Šajn, Matija Samsa, Lidio Tomasić, Anton Mihalić, Ivan Slavec, Jo-

sip Volk, Ciril Blažič, Miro Mandić, Peter Hauptman, Jakob Fatur, Nikola Matana, Mate Rudin, Ivan Nuncijs, Josip Delost, Ivan Tomšič, Filip Šušteršič, Josip Vlačič.

Po \$ 25.—: Josip Tušar, Franc Kostanjevec, Jurij Kluežuk, Milan Škrjanc, Josip Slavec, Andrej Fatur, Fran Šatej.

Po \$ 20.—: Peter Keš, Ivan Šircelj.

Po \$ 10.—: Ivan Kerševan.

Za nakup društvenega zemljišča je nabranih \$ 3.075.—.

Ponovno se odbor obrača na ostale člane, ki niso še prispevali k tej vsoti, da po možnosti kaj prispevajo, da si čim prej postavimo lasten društveni dom, ki bo nam vsem v ponos in ki bo služil za boljši napredek naše organizacije v Piñeyru.

Za odbor:
 A. Hrvatin

IZ ROSARIA

Jugoslovanski izseljenci smo v našem društvu Triglav proslavili argentinski narodni praznik 25. maja. Pripravili smo "asado", katerega se je udeležilo lepo število naših rojakov. Naši pridni "asadorji" so meso prav dobro spekli in pogostili udeležence.

Med udeleženci se je nahajal tudi naš konzul Branko Rubeša, ki je na željo prisotnih spregovoril o pomenu praznika 25. maja, kakor tudi o naši novi FLR Jugoslaviji. Njegov govor so prisotni z zanimanjem poslušali in ga ob koncu odobrili z burnimi aplavzi.

Obiskali so nas ta teden tudi nekateri tovariši iz Buenos Airesa, s katerimi smo se ob tej priliki pogovorili o našem društvenem delovanju.

Aleksander Kastelic
 tajnik društva "Triglav"

UNION ISTRIANA REALIZA SU 2º GRAN FESTIVAL ARTISTICO Y DANZANTE

a beneficio "Pro casa propia" el día 26 de junio a las 20 horas, en el salón "La Primavera", Adolfo Alsina 2465, Florida, F.C.C.A., T. A. 741 - 6462

PROGRAMA

- 1—Coro Istriano, dirigido por Julio Ermani en: "Omili mi u selu divojka"
- 2—Duo Regional Istriano, E. Matosovich y M. Berkan en varias canciones
- 3—Delia Mazan, soprano, interpretará: "Aria di Violetta", acto tercero de "La Traviata" de Verdi; acompaña en el piano Julio Ermani
- 4—María Smoglian, soprano, interpretará: "Serenata" de Schubert
- 5—Vera Lešan en sus interpretaciones vocales.
- 6—Francisco Kreseovich, tenor en "Te quiero, dijiste", canción mejicana; "Ideale", canción de Tosti; acompaña en el piano Julio Ermani.
- 7—Julio Ermani, en su acordeón, interpretará varios temas clásicos
- 8—Bailes regionales istrianos, conjuntos dirigidos por José Smoglian.
- 9—Conjunto de cuerdas "Tito", en varias interpretaciones
- 10—Bailes regionales dirigidos por José Rogovich
- 11—La Juventud Istriana pondrá en escena un Sketch Cómico, dir. J. Ermani
- 12—Gran Baile Familiar:

Amenizado por el conocido acordeonista istriano JULIO ERMANI

Entradas: CABALLEROS \$ 2.—, DAMAS \$ 1.—

MEHANIČNA DELAVNICA JOSIP HLAČA

Villa Real 140. J. Ingenieros. U. T. 757-640

RESTAVRANT "ČA VEN" IVAN LEBAN

Lope de Vega 2931 Bs. Aires

RADIO

Izdelovanje novih aparatov ter vsakovrstna popravila izvršuje

JAKOB KREBELJ

CESPEDES 3783 (vagal Avda. Forest

Tel. števil. 54 - 4650

Krojačnica Stanislav Maurić

VELIKA IZBIRA MODERNIH OBLEK

TRELLES 2642

T. A. 50 - 1232

SMRT FAŠIZMU

Mladinski Glas

SVOBODA NARODOM

Noticias de la Comisión Juvenil de S.L.D.

NOTICIAS DE LA COMISION
JUVENIL DE S. L. D.

Inauguración de la Biblioteca Juvenil Central

La Biblioteca Juvenil Central de reciente creación, que ha sido formada con los libros editados especialmente para los jóvenes, que nos han llegado últimamente de nuestra madre patria, comenzará su funcionamiento el día 18 del etc. mes y será atendida por la bibliotecaria los días viernes de cada semana de 19 a 2, hs. Próximamente serán facilitadas listas de los libros que constituyen esta biblioteca, a cada comisión juvenil de cada filial, para que de esta manera llegue a conocimiento de todos los jóvenes, la calidad y cantidad de los libros que poseemos. Al mismo tiempo, la biblioteca juvenil llenará un vacío que ya se estaba haciendo sentir en el Curso de Idioma, por lo que todos los jóvenes podrán retirar los libros que les permitirán ampliar sus conocimientos en el idioma de origen.

Los que deseen concurrir al Coro

pueden hacerlo desde ya, pues los ensayos se realizan en Simbrón 5148 de este capital, todos los días martes y viernes de 21 a 22,30 hs. Como ya tenemos unos veinte anotados, es de esperar que en un futuro próximo el Coro se verá ampliamente reforzado con los jóvenes amantes del canto que se anoten y concurren. Sobre todo esto, que CONCURRAN A LOS ENSAYOS.

Charla complementaria del curso de Idioma

Se realizará por primera vez el día 27 de junio corriente a las 18 hs. en Simbrón 5148 de esta capital, con un programa especificado de antemano en el que se hallarán incluidas discusiones sobre gramática fonética, redacción,

escritura, y además charlas y lectura en general. Desde ya quedan invitados todos los jóvenes y sobre todo nuestros mayores, los que en esta oportunidad pueden darnos una ayuda apreciable dada su experiencia en el idioma materno.

Curso de idioma esloveno

Desde el día 17 del etc. mes, se llevará a cabo un curso aparte especial para niños que no hayan cursado todavía el sexto grado de las escuelas primarias. Este curso comenzará todos los jueves a las 18,30 hs. por lo que se ruega sobre todo a los padres, tomen debida nota del cambio efectuado y envíen a sus hijos con la anticipación debida. Es sabido que habrá dificultades sobre todo con el tráfico, pero de esta manera se evitará que los niños permanezcan hasta tarde fuera de sus casas.

Finanzas

Se recuerda a las Comisiones Juveniles de las filiales, que deberán abonar el sello que les ha sido entregado por la Central, cuyo importe es de m\$4., que esperamos nos será enviado a la brevedad.

RETIRAMOS LO DICHO, COMPAÑEROS!

En oportunidad del té que se sirvió el mes pasado, por intermedio de "Mladinski Glas" se ha criticado en forma severa la poca, o mejor dicho ninguna colaboración que prestaron nuestras compañeras al mismo. Lo que se expresó en la oportunidad mencionada, todos lo sabemos, pero la forma en que nuestras compañeras demostraron que estuvimos equivocados en esa oportunidad, no la conocen todos.

A las chicas del Slovenski Ljudski Dom nuestra más sincera felicitación por la forma excelente en que fué servido el último lunch, con lo cual han dado un rotundo mentís a lo que nosotros dijéramos primeramente. A ellas nuestras disculpas, y en adelante a trabajar como en este último lunch!

PRIMER GRAN CAMPEONATO
INTERNO DE BASKET-BALL

Será llevado a cabo por la sub-comisión deportiva de la Central y se realizará en la sede de Cnel. Ramón Lista 5158 el día 9 de julio próximo, realizándose el primer encuentro a las 8,30 hs.

El campeonato será relámpago y se efectuará por eliminación, tratándose de concluirlo el mismo día nueve de julio. La inscripción es individual y cada joven que participe deberá abonar en el acto de inscribirse la suma de \$ 1.—. Cada partido tendrá una duración de treinta minutos, divididos en dos tiempos de quince minutos cada uno.

De entre los mejores jugadores que se inscriban, la sub-comisión deportiva escogerá el capitán de cada equipo, siendo los demás integrantes designados por sorteo. Esto se efectúa con el fin de dar paridad de fuerzas a cada equipo.

La inscripción para este campeonato se encuentra abierta para todos los jóvenes socios del S. L. Dom o de cualquier otra sociedad u organización Yugoslava de la capital y alrededores. Será cerrado el día treinta del mes de junio corriente y el sorteo será efectuado el día tres de julio próximo a las 17 hs. pudiendo concurrir todo aquél que lo desee. A los jóvenes que

no asistan se les comunicará por carta la hora en que deberán presentarse y el equipo en que intervendrán.

Premios: Al equipo campeón 5 (cinco) medallas y una fotografía.

Los premios serán entregados a los ganadores el mismo día 9 de julio en un vino de honor que será servido al finalizar el campeonato, esto es por la tarde.

Al mediodía se realizará un asado Criollo en el que podrán reponer fuerzas todos los deportistas y los que no lo son.

En caso de mal tiempo se suspende para el domingo 11 de julio la misma hora.

LA CULTURA FISICA, DUEÑA
DE TU MENTE

Un espíritu sano en un cuerpo sano es lo más perfecto que puedes ofrecer. Aprendiste a leer y a escribir; aprende también lo que se refiere al cuidado racional de tu cuerpo. Desde la antigüedad, los pueblos de alta cultura tenían un supremo ideal: UN CUERPO SANO Y BELLO. Estatuas maravillosas, en su lenguaje nudo, nos dicen de los antiguos griegos. Ellos cuidaban con igual esmero el espíritu y el cuerpo. Y hoy? De que se preocupa el soberano de la tierra, el hombre? De un traje cortado por un maestro en su arte, para encubrir una constitución física deficiente, que sólo se sostiene en pie con píldoras y drogas. La nueva era, la del deporte, ha despertado a los pueblos civilizados. Millones de personas practican toda clase de deportes y, sin embargo, están lejos de poseer un físico ideal. La razón? El cuerpo humano es sano y bello, si todos los músculos exteriores e interiores, ostentan un desarrollo proporcionado. Tal desarrollo se consigue sobreponiéndose a todas las eventualidades de las inapetencias morales, de los que está dotado todo ser humano. Dicha proporción se consigue, no sólo con deportes que exigen un rudo desgaste, (como ser fútbol etc.) sino a base de una cultura física, metódica y sobrellevada a base de voluntad férrea. PRACTICAR CULTURA FISICA ES SOBREVIVIR, ES REJUVENECERSE.

José A. BERGOC.

NUESTRA FUTURA LABOR

Nuestras organizaciones juveniles se formaron al calor del movimiento ayudista de la colectividad a nuestro pueblo.

Aunque nuestros jóvenes participaron activamente en las campañas de ayuda, púdose notar en ellos el deseo

Primera gran exposición
de la vida, trabajo y desarrollo de nuestra juventud
en la Rep. Argentina y
Yugoslavia

Tendrá lugar en el local de **SIMBRON 5148**, cap. los días **9, 10 y 11 de julio próximo de 18 a 22 hs.** y en ella serán exhibidas las fotografías recientemente llegadas de Yugoslavia demostrativas de la vida y trabajo de la juventud Yugoslava. - Asimismo será preparada la historia gráfica de la Juventud Yugoslava y de esa progenie, residente en la República Argentina.

La entrada es libre y no se suspende por mal tiempo!

de ir cambiando la forma de organización, de simplemente ayudista a cultural y deportivo. En las filiales de la A. Y. L. y otras sociedades que hoy poseen elementos de distracción, como amplificadores para baile, mesas de ping pong, pistas de baile, escenarios para representaciones teatrales, fueron los jóvenes los que dieron la iniciativa y los que planteaban con más fuerza su adquisición o construcción.

En esas condiciones, en la que todo el trabajo, todos los fondos, se destinaban a la ayuda a nuestro pueblo, les era difícil a los jóvenes y los mayores impulsar la organización por los carriles culturales y deportivos. Hoy que las campañas de ayuda a nuestro pueblo han cesado, por la injusta prohibición impuesta por las autoridades nacionales a la COMISION COORDINADORA DE AYUDA A YUGOSLAVIA, a seguir recolectando fondos para ese fin y por el hecho de que el pueblo yugoslavo, a diferencia de otros, y merced a su Plan Quinquenal ha alcanzado ya el nivel de vida de la pre-guerra, no necesitando casi la ayuda exterior, las condiciones para el desarrollo de la cultura y el deporte se van creando de tal manera, que ya deja de ser una aspiración meramente juvenil, para transformarse en una necesidad para toda la colectividad.

El problema de la casa propia, de los cursos de capacitación, de los cursos de idioma, las conferencias y las competiciones deportivas toma el primer plano en las discusiones de nuestros asociados.

Ante esta nueva situación, se plantea con más fuerza que nunca, la transformación de nuestras organizaciones, de nuestros locales y de nuestras formas de trabajo.

Quién debe ser el motor de esa transformación?

Quién debe tomar la delantera en la actividad?

Quién está en condiciones de tomar la delantera y ser el motor?

LA JUVENTUD, CON SUS COMISIONES JUVENILES AL FRENTE!

ANTONIO MARTINOVIC

Secretario de Organización de la Federación Juv. Yugoslava

Gran asado criollo

Se realizará el día 9 de julio próximo a las 13 hs. en Cnel. Ramón Lista 5158 de esta capital, en la sede central del

"Slovenski Ljudski Dom"

organizado por la juventud de la sociedad.

Todo aquel que desea participar puede ir retirando su tarjeta con tiempo. Se recomienda traer cubiertos.

En caso de mal tiempo se suspende para el domingo 11 en el mismo lugar.

Apareció la revista del Primer Congreso Juvenil

Ya tenemos en nuestro poder la Revista del Primer Congreso Juvenil Yugoslavo que se realizará el año ppdo., esto es un año de su realización.

Todos los que deseen adquirirla pueden hacerlo en cualquier comisión Juvenil o bien en la Fed. Juv. Yugoslava - Av. SANTA FE 2944, - Cap.

NAŠA MLADINA PROSLAVLJA NAŠE PESNIKE

Kakor opazimo, se je mladina Slov. Ljudskega Doma resno oprijela dela. Ustanovili so tečaj za slovenski jezik, katerega obiskuje prav lepo število naših malčkov in mladine in podučuje naš tovariš Vlado Krmac.

Tudi je kulturni odsek v nedeljo 13. junija proslavil našega pesnika Simona Gregorčiča. Kljub slabemu vremenu se je proslave udeležilo veliko število naših rojakov. Najprvo so nas mladenke lepo postregle z okusnim domačim pečivom in "čokolado". Ni dolgo, ko smo jih nekoliko kritizirali, da ne znajo kuhati čaja, zato so si v nedeljo v odgovor pridno "podvihale" rokave, same kuhale in stregle.

Ko so vse navzoče postregli, je tajnik kulturnega odseka R. Benčič pozdravil navzoče in povedal, da bo mladinski odsek tudi v bodoče delal, da se proslavi spomin naših pesnikov. Deklamirala nam je nato Herminija Bevič Gregorčičovo pesem "Soči". Deklamirala je prav lepo in žela velike aplavze. Tov. učitelj Vlado Krmac je na kratko in lepo orisal Gregorčičovo življenje in njegova pesniška dela. Povdariti moram, da je prav naša mladina pazljivo poslušala predavatelja. Tudi pevski zbor Slov. Ljudskega Doma nam je pod vodstvom tov. Samca in Jekšeta zapel nekaj Gregorčičevih pesmi.

Pričakujemo, da nam bo naša mladina tudi v bodoče pogostoma pripravila podobne proslave.

VLADO KRMAC:

Fran Levstik

slovenski pisatelj, literarni kritik, politični delavec in jezikoslovec je bil rojen 28. septembra 1831. leta v Spodnjih Retjah pri Velikih Laščah.

Gimnazijo je končal v Ljubljani, toda maturo je zaradi bolezni odložil in je pozneje nikoli ni napravil. Na vseučilišče ni mogel, zato je stopil v bogoslovje v Olomucu na Moravskem. Ko je takrat, leta 1854, izdal svoje pesmi, so ga ovadili, češ da so pohujšljive. Ker jih Levstik ni hotel preklicati, je moral iz semenišča. Služil si je grobnak kruh s poučevanjem in s časnikarstvom ter se uveljavil v literaturi. Zaradi zahteve po kritiki v slovstvu in javnem izvljenju je prišel v spor z reakcionarnimi "staroslovenci", zlasti z Bleiweisom. Nasprotniki so ga preganjali in mu jemali skromni zaslužek, šele leta 1872. je dobil stalno službo urednika v ljubljanski knjižnici. IBI pa

je že telesno in duševno strtl in dolgo ni užival miru, kajti smrt mu je pretrgala leta 1887. dne 16. novembra nit življenja v najpopolnejšem delovanju na polju slovenske književnosti.

Levstik je pisal lirske in epske pesmi, ki se odlikujejo z zdravim realizmom, in gojil literarno in politično satiro, v zadnjih letih se je posvetil otroški pesmi. Izmed pripovednih spisov je najbolj znamenit njegov "Martin Krpan". Kdo ne pozna njegove kobilice in "kresilne gobe", ki jih je prenašal iz Trsta na Notranjsko; kako ga je sam cesar povabil na Dunaj, da konča z krvoločnim Brdavsom, ki mu razen Martina nobeden ni bil kos. Velik vpliv so imeli slovstveno in jezikovno kritični spisi, zlasti "Napake slovenskega pisanja" in "Popotovanje od Litije do Čateža".

Levstikovo slovstveno delo sloni na načelu, da piši slovenski pisatelj iz ljudstva za ljudstvo. Uspel je, ko je to načelo sam uveljavil v svojih delih in ko je pokazal pot mladi generaciji, zlasti Josipu Jurčiču. Kot neustrašljivi borec za demokratično in pošteno politiko sicer ni dočela uspel proti reakciji in se je zrušil pod udarci samozvanih "prvakov", toda njegove ideje so ostale v slovenskem narodu do danes in se uresničile v Osvobodilni fronti, ki nam je prinesla zaželeno svobodo vseh ljudskih narodov nove Jugoslavije.

Ena izmed njegovih lepih pesmi se glasi:

Domotožje

Slovenska zemlja, v tvojo sredo blago, na hribe tvoje srce mi želi, kjer pustil družbo sem tovaršev drago, kjer v zemlji pokopan moj rod leži.

Tam cvetje zlate mladosti moje, tam prvič mi gorelo je sreč; tam veselil sem se vrh zemlje svoje, v domača tla so kapale solzé.

MED REZIJANI

Kaj so Rezijani? Kje živijo? Izpod Kanina teče rečica Rezija. Po tej rečici imajo svoje ime: Rezijani, Rezijanski Slovenci. Okoli 4800 Rezijanov se poti in vbada po ljubki, toda skopi dolinici. Ravna je središče te dolinice, ki se razteza 15 kilometrov na vzhod, če prideš med Rezijane od tarčentskih Slovencev navzgor. Rezijansko narečje je zelo podobno južno goriškemu. Jezikoslovci-učenjaki so dognali, da so Rezijani del jugozapadnih Slovencev. Ko prideš med nje, čutiš med njimi predvsem vplive iz Brd. Če pomislimo, da je Rezija nekam precej "bogu za hrbtom", potem se ne smemo čuditi, če se je rezijanščina precej po svoje razvijala. Seveda jo pa soški Slovenci z lahkoto razume.

Med Rezijani je zmerom kaj novega. Pri zadnjih volitvah so bili izpostavljeni hudemu verskemu, političnemu in gospodarskemu pritisku. Pa so se kljub temu Rezijani še bolje postavili kakor pri volitvah 2. junija 1946. To kaže, da hočejo tudi nadalje vztrajati v obrambi svojih narodnostnih in socialnih pravic. Zaman so grožnje de Gasperijevih županov in podžupanov.

Čudne reči se godijo v vasi Ošnje.

1816 - 9 DE JULIO - 1948

Proslavljajoč novo obletnico Deklaracije Neodvisnosti Argentine

Kulturno in Glasbeno Društvo "LIPA"

s sodelovanjem SLOVENSKEGA LJUDSKEGA DOMA in Podružnic Paternal in San Martín, organizira dne 8 JULIJA ob 20.30 uri

VELIKO PRIREDITEV

Z UMETNIŠKIM SPOREDOM IN PLESOM

ki se bo vršila v prostorih Centro Cultural Israelita v SAN MARTINU v ulici San Lorenzo števil. 189 (3 kvadre od Plaza San Martín)

S P O R E D :

Otvoritev in pozdrav.

1. ARGENTINSKA NARODNA HIMNA, izvaja zbor Slov. Ljud. Doma pod vodstvom pevovodje Josipa Samca.
2. PROŠNJA ZA MIR, deklamira Carmen Marija Mučič od S.L.D. - Podružnica San Martín.
3. GLASEBENI KOMADI, izvaja na glasovirju Jelisa Hausi od Jugosl. društva "LIPA".
4. MLADINSKI ZBOR S.L.D. - Podružnica Paternal, pod vodstvom pevovodje Karla Lojka.
5. PESMI iz svojega repertoarja, poje učitelj Milan Hausi, spremlja na glasovir gospodična Jelisa Hausi.
6. GLASEBENI KOMADI, izvaja na gosli Néstor škof, spremlja na glasovir učitelj Florian Gadda.
7. ZBOR Slov. Ljud. Doma, pod vodstvom pevovodij Josipa Samca in Cirila Jekšeta.
8. MEDNARODNI PLESI, izvaja mala Lidija Gabrovec, spremlja na glasovir prof. Málaga.
9. PESMI iz svojega repertoarja poje bariton Angel Hrovatin, spremlja na glasovir prof. Florian Gadda.
10. PATIO CRIOLLO, tipičen argentinski prizor; izvaja mladina S.L.D. - Podružnica Paternal, z argumentom in vodstvom iste mladine.

PO SPOREDU PLES IN PROSTA ZABAVA, svira karakterističen orkester pod vodstvom tov. Josipa SAMCA.

V S T O P N I N A : MOŠKI \$ 2.-; ŽENSKE \$ 1.-.

Prevozna sredstva: S Čakarite, kolektivi: 8, 217, Tramvaj Laeroze Iz Liniersa, kolektivi 1, 4, 19, 143. — Iz Villa Urquiza, kolektiv 7 in vsi ostali, ki vozijo do Plaza San Martín. — Od José María Moreno, omnibus 166. — Iz Plaza Italia, pullman 57. — Železnica F.C.C.A. in vse, ki gredo do Plaza San Martín.

Emilijo Ošnjak so napadle in psovale pri vodnjaku tri vaščanke. Za napadenko se je zavzel njen brat Marij, ki so ga pa napadale zaradi tega ovadile orožnikom. Marija so zasliševali in mu med zasliševanjem "svetovali", da je najbolje, če se izseli v Jugoslavijo, češ da ni v Reziji nobenega življenja za — komuniste. Ta dogodek jasno kaže, kako bi se ti reakcionarni tipi radi iznebili vseh ljudi, ki so demokratično usmerjeni. Značilno pa je, da se niso orožniki prav nič pozanimali za tiste tri napadalko, ki so spričo očitne potuhte trdno prepričane, da si bodo pri prvi priliki zopet lahko "privoščile" nekaznovan napad na sovaščanko, ki je celo v drugem stanu in ki ji takšni nastopi nedvomno tudi zdravstveno škodujejo.

Drugi dogodek, ki ga je vredno omeniti, se je pripetil v Ažli. Tov. Marij

Kont je napisal na vaški "stenčas": "Živel prvi maj, praznik dela!" Pa je prišel mimo kaplan Jože Krajnik, odstranil napis in pripisal svojo, otročjesmešno pripombo. Ljudje se zgražajo zaradi takšnega vedenja svojega — "dušnega pastirja".

V Gorenji Mjersi so učenci navalili na dva otroka zavednih Slovencev ter ju pretepli. Učiteljica je dogodek mirno gledala in je intervenirala šele potem, ko so ju že pretepli. Njena "intervencija" je bila posebne vrste. Ni namreč napadalec pokarala ali morebiti kaznovala. Dejala je namreč napadenima slovenskima učencema: "Ko ne bi bil vajin oče zaveden narodnjak, bi se to ne zgodilo." In takšnim vzgojiteljem morajo slovenski starši zaupati svojo deco. In se najdejo še ljudje, ki menijo, da je sedaj drugače, kakor je bilo pod fašizmom.

Veliko razstavo fotografičnih slik pripravlja Jug. Mladinska Federacija dne 9., 10. in 11. julija v prostorih S.L.D. v ulici SIMBRON 5148 Razstavljene bodo slike o delovanju naše mladine v Argentini ter mladine Nove Jugoslavije

Zadružni praznik

Mednarodna Zadružna Zveza v Parizu je pred dvajsetimi leti odločila, da naj se vsaka prva sobota v mesecu juliju praznuje kot "zadružni dan". Od takrat se vsako leto pripravijo vsi zadružniki, da se nekoliko žrtvujejo za zadružni pokret, ki bi po svojem začetku in cilju moral postati vodilna misel vseh delovnih ljudi, saj je zadružno gibanje edino, ki vodi posameznika kakor tudi skupine in narode do enakosti, bratstva, blagostanja in mirnožitja. Geslo "vsi za enega in vsak za vse" se ta dan posebno povdarja, v posebnih izdajah revij, časopisov in radijskih prenosov. Na stotine idealnih ljudi, ki ne iščejo svoje koristi, ampak jim gre le za dobrobit soljudi, katerim bi radi rešili njih majhna gospodarstva in jih osvobodili od brezvestnih izkoriščevalcev, se trudi, da dokaže ljudstvu blagodejne koristi zadružništva. Trudijo se mu dokazati, da ni rešitev v povišanju plač, ampak v povečanju medsebojnega sodelovanja, ki mora izgnati iz sedanje družbe vse nepotrebne trote, ki sedaj žive od ljudske nevednosti in zaostalosti. Tako je tudi v

Argentini

peščica ljudi, ki je že prejšnja leta pripravila za prvo julijsko soboto več predavanj, radijskih govorov in člankov v razne časopise, dnevnike in revije. Kljub temu in kljub "pravični socialnosti", ki je tukaj na dnevnem redu, se pa ljudstvo nikakor noče sprijazniti z zadružništvom, ki zaradi tega jako slabo napreduje. V letu 1935 so našli v Argentini okrog 700 zadružnih podjetij, a koncem leta 1947 jih je bilo nekaj čez 1000, kar je vsekakor premalo za tako veliko državo, ki ima vse pogoje za napredek in razvoj zadrug. Med temi, ki sedaj obstojajo, je večina zadružnih elektrarn, ki dajejo svojim članom luč po 5 do 9 centavov kilovat, dočim morajo plačati zasebni potrošniki privatnim elektrarnam od 30 do 50 centavov kilovat. 330 zadrug je med temi potrošnih (konsumnih), a ostale so kmetsko-nabavno-prodajne, mlekarne itd. Nič boljše, oziroma velikejše je vse gospodarstvo odvisno od ko slabše je po drugih državah

Južne Amerike,

"demokracije" severoameriškega kapitala. Ta si je znal napraviti tako pot, da so mu studenci proizvodnje in trgovine na široko odprti, na izgubo in zaslužnjenost domačega prebivalstva. Pa ne samo po tujih zemljah, ampak tudi v svoji lastni domovini,

Severni Ameriki,

je znal dobro pritisniti ljudsko gibanje,

ker se mu je zdelo, da bi izgubil svoje dobičke. Svoječasno je izgledalo, da si ljudstvo Združenih držav pripravlja boljše bodočnost, na temelju zadružništva, a ko bi ta ideja z vsem svojim poletom mogla pretrgati žile izkoriščajočemu kapitalu, se je ta dvignil in pustil zadružništvo na cedilu, da sedaj živi življenje mirnega pohabljenca. Ko je bil pokojni Roosevelt prvokrat na predsedniškem stolu, je uvidel ta nedostatek in poslal strokovnjake v Evropo, posebno v skandinavske države, Belgijo in Jugoslavijo, da preučijo potek zadružništva na licu mesta. Ko so se izvedenci vrnili in mu prinesli dovolj gradiva, ki ga je še bolj vzpodbudilo za zadružne ideje, je pripravil osnutek zakona o "reorganizaciji zadružništva" v Združenih državah. Ta osnutek, poslan Parlamentu, je pa prišel v roke tistim, ki vladajo, in tako ostal še do danes samo osnutek v zaprašenih papirjih.

Da ne bomo na dolgo in široko pisali od ostalih držav, je dovolj, če rečemo, da se godi v vseh ostalih "demokracijah" isto zatiranje zadružne ideje. Le v takozvanih vzhodnih državah, v katerih vlada ljudstvo samo, v katerih ni več izkoriščevanja s strani kapitalističnih trustov in kjer je ljudstvo postavilo zadružne ideje kot temelj bodočemu življenju, je drugače. Rusija prednjači v zadružništvu, saj je tam samo še 0.02% trgovine v privatnih rokah. Tudi ostale slovanske države ji sledijo, a kar nas najbolj zanima, je gotovo naša domovina,

Nova Jugoslavija,

katero zadružništvo bomo natančneje pregledali.

V predaprilski Jugoslaviji je vladal, kakor v večini držav, tuj kapitalizem, podpiran od domačih izdajalcev in hlapcev. Vendar pa lahko s ponosom rečemo, da je bila Jugoslavija že prej ena najnaprednejših držav na zadružnem polju, saj je že takrat štela nad 4000 raznih zadružnih ustanov. Vendar pa to število zadrug ni nikakor zadoščalo našemu ljudstvu, ki je že po naravi za zadružno sožitje. Zato se je ljudstvo, ko si je priborilo politično svobodo, začelo z vsemi svojimi silami boriti se proti ostankom kapitalističnih izkoriščevalcev in izbralo najboljšo orožje, "zadružništvo", ker ve, da samo v "SLOGI JE MOČ". Tako smo prišli do konca leta 1947, to je šele dobri dve leti po osvoboditvi, na lepo število zadružnih ustanov, 10.660, ki se jih poslužuje od vsakih 8 prebivalcev 7 in ki imajo 2.779.984 članov. (Te podatke je prinesel dnevnik "La Prensa" iz

Buenos Airesa z dne 12. januarja 1948). Če pomislimo, da ima naša država nekaj nad 15 milijonov prebivalcev, vidimo, da je vsak tretji državljani član zadruge in da bo morala privatna trgovina prav v kratkem zapreti vrata pred napredujočimi zadrugami, ki imajo sedaj že približno 12% naše trgovine v svojih rokah.

Ti podatki nam dovolj jasno govorijo, kako je naše ljudstvo zrelo za zadružni polet. Saj so vse zadruge samo v rokah tistih, ki jih poslužujejo. In ravno v tem je obstoj zadružništva zagotovljen. Dokler imajo člani sami pregled nad delovanjem, katero je potem, zaradi popolnosti, kontrolirano po raznih strokovnjakih, v svojih rokah, podporo od ljudskih oblasti in nobene nevarnosti pred kapitalizmom, ki ima v naši državi sicer pravico obstoja, ampak vezane roke, ker je močno nadziran, bo samo izpolnjevalo "svoje" zadružne ustanove in si tako gradilo poleg politične, tudi gospodarsko svobodo. Za leto 1948 imajo v načrtu zgraditi v vsaki večji vasi ali skupini vasi

Zadružne Domove,

od katerih jih je nekaj že pod streho. V teh domovih bodo nastanili knjižnice, telovadnice, dvorane za veselice in predavanja, kopalnice, brivnice, zasilno zdravniško pomoč itd., torej vse, da se bo lahko naš človek na vasi učil in izpopolnjeval. Ljudske oblasti se trudijo, da mu približajo izobrazbo, da mu dajo na razpolago vsega, kar ga bo usposabljal za boljše in lepše življenje. V teh domovih se bo našemu ljudstvu utrjeval ponos, da smo sinovi slovanskih narodov, ki nosijo luč svobode, bratstva in mirnožitja na svojem ščit. Narodov, ki so se prvi otresli domačih in tujih pijavk in v slogi zidajo sebi in svojim potomcem novo življenje, kjer ne bo ne velikih ne majhnih, ampak bo moral vsak ustvarjati po svojih močeh. V teh domovih se bo naš

PROSLAA ARGENTINSKEGA PRAZNIKA

Jugoslovansko društvo "Samopomoč Slovencev" bo proslavilo v soboto 10. julija ob 9 uri zvečer argentinski narodni praznik 9 de Julio v svojih prostorih, Centenera 2249 z velikim sporedom, pri katerem bo sodeloval Slo. Ljud. Dom in njegove podružnice ter društvo Istrijanov.

Natančni spored se bo spoorčilo prihodnjič.

kmet naučil, kako se rabi stroje, da se prihrani mnogo truda in da je sad obilnejši. Izginiti mora nazadnjaško obdelovanje zemlje, ravno tako kot mora izginiti zasebna predelava surovin in zasebna trgovina. Dvigniti se mora zavest napredka in zavest, da je delo zase in za skupnost: največja čast. Vsak poedinec se mora zavedati, da mu ni življenja brez skupnosti. Zato pa, ker skupnost obstoja iz poedincev, se morajo le-ti truditi, da so čim boljši in popolnejši, ker le tako bo skupnost dobra in nam bo nudila koristi, katere od nje pričakujemo. Vzgojiti je treba narod, ki ne bo poznal ne izdajalcev ne izkoriščevalcev, ampak samo ljudi, ki bodo kot posamezniki in kot skupnost pripravljeni, boriti se z vsemi svojimi silami, tako v mirnem kakor burnem času za miren in napreden razvoj svoje domovine. In za to velikopotezno delo si je naše ljudstvo izbralo zadružništvo, ki je po svojem programu in po svojih ciljih najbližje duši našega človeka, ki je vedno miren in pošten, a je svojo domovino ljubil nad vse, zato bo tudi premagal vse zapreke in prišel po načrtani poti v boljše življenje.

Andrej Škrbec

F. HRADILAK

FIAMBRERIA — Puesto No. 8

Mercado "Las Magdalenas"

Fco. Beiró 5276 — T. A. 50-6990

KROJAČNICA Franc Meline

Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356
Buenos Aires

Franc Štekar STAVBINSKI PODJETNIK

Ramón L. Falcón 6371

U. T. 64-3084

MERCADO

"Las Magdalenas"

CARNICERIA — RAUBAR
Puestos 21, 24, 25. Avda. Fco. Beiró 5276

G. JERKIC & P. ROJC

"HOTEL ALPINA"

Nasproti postaje "Huerta Grande"

SIERRAS DE CORDOBA

Med gorami v višini 1000 m.

ODPRT CELO LETO,

FABRICA DE MOSAICOS ALBERTO GREGORIĆ

Venta de materiales de construcción

Avda. Fco. Beiró 5671 U. T. 50-5383

Tiskarna "Córdoba"

Tiskarsko podjetje naših rojakov

Ferfolja, Baretto & Paškulin

Izvršuje vsakovrstna tiskarska dela

★

BUENOS AIRES

Gutenberg 3360

T. A. 50-3036

Nasproti postaje tramvaja Lacroze na Avenidi San Martín

BANCO POLACO S. A.

Unico Banco Eslavo de Sud América

Sección YUGOESLAVA

Atendida por experto personal de esta nacionalidad.

- TRANSFERENCIAS DE FONDOS de Ayuda Familiar a Yugoslavia.
- CAJA DE AHORROS y CUENTAS CORRIENTES. Dos magníficos Servicios a disposición de la Colectividad Yugoslava.
- SECCION DESCUENTOS. El Banco atenderá de inmediato su Solicitud de Crédito.

CONSULENOS PERSONALMENTE O POR ESCRITO

TUCUMAN 462

BUENOS AIRES

C. CORREO 390

ŠE NEKAJ PRIMORSKIH IN KOROŠKIH VESTI

USODA TRSTA

V januarju je podal poveljnik anglo-ameriškega področja Tržaškega ozemlja general Airey svoje prvo poročilo. Njegovo sedanje drugo poročilo je sestavljeno z očitnim namenom, čim bolj prepričljivo vplivati na javnost v smislu predloga o priključitvi Trsta k Italiji. To poročilo naj bi odvrnilo pozornost prebivalstva od reševanja perečih gospodarskih in političnih vprašanj. Hkrati pa zavaja javnost v usodno iluzijo, da bodo vsa važna in aktualna vprašanja rešena na nekakšen "čudotvoren" način, čim bo Trst priključen k Italiji. Pri tem ne računa z dejstvom, da je usoda Trsta na življenje in smrt povezana z zaledjem. In kaj opazuje mo? Sistematično sabotiranje vzpostavitve normalnih gospodarskih odnosov z Italijo, ki spravljajo tržaško gospodarstvo v odvisnost od rimskega režima, skrčila trgovinski promet med Jugoslavijo in Trstom na pičla dva milijona lir letnega blagovnega prometa, ki pa je še odvisen od drobtin, ki jih je pripravljena milostno vreči rimska vlada Tržaškemu ozemlju. Tržaške industrijske in splošne gospodarske krize ne bo mogoče rešiti s trdovratnim vključevanjem tržaškega gospodarstva v zapadno kapitalistično nadprodukcijo, še manj pa z namernim preziranjem naravnih izhodišč tržaških industrijskih proizvodov.

O TEM IN ONEM

V štednju so te dni odprli čitalnico, in sicer v tistih prostorih, kjer je imela svoj čas svoj sedež Slovenska čitalnica, predno so jo fašistični oblastniki razpustili. 25-letnico gledališkega umetniškega ustvarjanja bo proslavil v kratkem v okviru uprizoritve Molierovega "Skopuha" znani domači igralec Modest Sancin.

30 civilnih policajev je vdrla pod pretezo preiskave zaradi vtihotapljenega blaga na jugoslovansko ladjo Topusko, ki je prepeljala razno blago, namenjeno za Čehoslovaško. Preiskava je trajala nad dve uri. Policaji so zaplenili 1.900 cigaret in naložili mornarjem 70.000 lir globe. Razen tega so hoteli proti vsem mednarodnim prepisom izvesti tudi preiskavo med prtljago p otnikov, ki so se pa temu odločno uprli, ker potujejo preko Trsta le tranzitno.

Podlonsko prosvetno društvo "Zvezda" je slovesno praznovalo 50-letnico svojega obstoja. Hkrati so Podlonski proslavili "Ilkof" svojega novega prosvetnega doma.

V Zgoniku smo pokopali znanega protifašista tov. Ivana Ukmarja. Pokojnik je užival veliko spoštovanje v domači, pa tudi v vseh sosednjih vaseh. Slava njegovemu speminu!

V Lonjerju smo prisostvovali 13. junija festivalu slovenskih tržaških narodnih noš. Nedvomno je bil to velik praznik tržaških Slovencev.

V Plavjah je skočila v v odnjak s s vojo šestletno hčerko posestnikova hči Barbara Canciani. S svojim malce slaboumnim možem, očetom in tremi hčerkami je živela v nekem cvetjem hlevu. Hodila je od časa do časa v Trst, da si je kaj prislužila.

V Repentabu je padel z balkona v globino šestih metrov civilni policaj Ernest Keller, ki se je na balkonu sončil. Keller ima prebito lobanjo. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico.

V Trstu so umrli 85-letni Miklavž Jurše, 81-letna Josipina Trampuš, 34-letni Franc Pizen, 24-letna Silva Colja, 50-letni Josip Ulčigavaj, 64-letna Ivana Hrovatin in 11-letna Lidija Žubin.

ZAVEDNI KOROŠCI

O tem sta se lahko prepričala tujca, očitna provokatorja, ki sta se izdala za ameriška poročevalca in ki sta se iznenada pojavila v Železni Kapli. Navsezala sta razgovor s članoma občinskega odbora tov. Francem Prušnikom in Joškom Urbanom ter jima stavila vprašanja, na katera sta pa prejela iz

ust obeh preprostih, toda zavednih koroških Slovencev takšen odgovor, da jima je kar sapo zaprlo. Izvedela sta lahko, da koroški Slovenci ne bodo spremenili svojega stališča, dokler ne bodo priključeni k Ljudski republiki Sloveniji. Na vprašanje obeh izzivalcev, če bi se koroški Slovenci v primeru lastne avtonomije odrekli svojemu sedanjemu stališču, sta Prušnik in Urban krepko odgovorila, da ni bila koroškim Slovincem izpolnjena nobena obljuba in bi ostala avtonomija samo prazna fraza. Na nadaljnje vprašanje obeh domnevnih ameriških poročevalcev, če bi vztrajali koroški Slovenci na priključitvi k Jugoslaviji tudi na primer, če bi se tja povrnil kralj Peter, sta zavedna Slovencev odvrnila, da je na to vprašanje odgovor nepotreben, ker se bivši kralj Peter nikdar ne bo več vrnil v Jugoslavijo. Ta dogodek v Železni Kapli odkriva nemoralne metode, ki se jih poslužujejo agenti zapadnega imperializma, ko gre za to, kako bi prepričali pravično rešitev vprašanja Slovenske Koroške. Naše zavedno koroško ljudstvo pa je politično prezrelo, da bi se dalo begati po tujih izzivalnih in da bi se dalo ugnati v kozji rog. Osramočena provokatorja sta jo ucvrla v gluho noč.

HOČEJO NEDELJENO KOROŠKO

Razni dvomljivi ljudje hodijo v večernih in nočnih urah od hiše do hiše ter pobirajo podpise za "nedeljeno Koroško". Ljudje, ki zatrjujejo o sebi, da so "domovini zvesti Korošci", so se pojavili v Slov. Plajberku, v Ločah ob Baškem jezeru in drugod. Pripetilo se je celo, da so ti možakarji grozili onim slovenskim družinam, ki niso hotele podpisati. Toda zavedni slovenski ljudje se niso ustrašili groženj bivših nacistov in SS-ovcev, ampak so drznim izzivalec pokazali vrata. Slovensko koroško ljudstvo je preživelo vihar, ko so bivši nacisti izdajali "Koroško domovino" ter jo s Hitlerjem in njegovi mladi hlapčiji vred pomagali teptati ter uničevati. Preživelo bo tudi nadlegovanja, poslednje grožnje sumljivih in

obtožbe potrebnih zbiralec podpisov za neko stvar, ki nima nobene realne osnove. Pesem o "nedeljeni Koroški" je že davno izpeta in ji ne more verjeti noben pameten Slovenec na Koroškem.

NEVZDRŽLJIVE RAZMERE

Težko si bodo mogli pravcoljubni ljudje predočiti, kako se godi danes na Koroškem žrtvam nasilnega nacizma in hrabrim slovenskim partizanom. Oglejmo si nezaslišani primer tov. Matije Urbančiča iz Bele pri Železni Kapli. V septembru 1943 se je pridružil partizanskim borcev. Urbančičeva družina, ki je živela pod strašnim terorjem, se je morala umakniti v gozd in prepustiti nacističnim razbojnikom vse živilske zaloge, pohištvo in 35 repov domače živine. Roparska nacistična svojat je Urbančičevo domačijo popolnoma izropala. Po zlomu fašizma se je Urbančič vrnil domov. Dom je bil žalostna podrtija. Bil je sam, od njegovih se ni nikdo več vrnil iz zaporov in koncentracijskih taborišč. Zaman so bile neštete Urbančičeve prošnje ter intervencije za popravilo vojne škode. Brez podpore, z lastnimi silami si je Urbančič zopet ustvaril novo domačijo. Pa kljub temu še nima miru. Stalno se oglašajo pri njem oblastni organi z izsiljevalnimi zahtevami. Sočasno pa uživajo eksponirani nacisti potuho in podporo oblastva. Primer Matije Urbančiča kriči po pravici in zadoščanju. Dovolj je preočito krivičnega ravnanja s slovenskimi partizani in nesrečnimi žrtvami fašizma na Koroškem. Takšni in podobni primeri izpodbujejo koroško ljudstvo k vztrajni borbi za pravico in priključitev k matični državi, novi Jugoslaviji.

TA PRAVLJICA JE STARA ŽE NAD TISOČ LET

Ob teh besedah se spominjamo Ivana Cankarja. Naše ljudstvo dobro pozna to pravljico. Kruta je in cinčna. Poznamo jo iz fašističnih časov. Ponovili so nam jo po drugi svetovni vojni ob

FRANC BEVK:

"Kaplan Martin Čedermac"

(Nadaljevanje)

Zopet se je umaknila vase in za nekaj trenutkov zaprla oči. Nato so ji besede počasi, kakor kaplja za kapljo, prišle čez ušnice.

"Ti že veš, kaj moraš storiti," je rekla skoraj tiho. "Stori, kakor veš, da je Bogu všeč. Ne maraj za drugo! Kar je Bogu všeč..."

Pripognil se je, da bi ji poljubil roko; le dvakrat v življenju ga je obšla taka želja, ko je bil najgloblje prevzet. Umaknila mu jo je... Verjel je, da se je že do konca odločil, da ve, kaj bo storil...

Bilo je že pozno, ko sta se Čedermac in Katina v nagli hoji znojna in utrujena vrnila v Vrsnik. Svetilko sta bila ugasnila že pred vasio, ki je ležala tiha in mirna; hiše so spale, nikjer glasu, noben pes ju ni oblašal. Le iz zadnje bajte pod cerkvijo je bilo slišati trkljanje žibeli po podu in dremavo, polglasno uspavanko.

V temi sta dosegla kaplanijo, Čedermac je odklenil, Katina je prižgala luč v izbi.

"Zdaj pojdi spat", ji je rekel. "Saj moraš biti trudna".

"In ti?"

"Ne! Mene le pusti! Ne skrbi!"

Bil bi rad sam s seboj, v tihoti; ko ni slišati nobenega glasu v hiši. Ob odhodu iz Krnice je bil že do konca odločen,

a po poti so ga začele trapiti drugačne misli. Bila je ena sama pot, tega se je dobro zavedal; toda vedno huje so ga obhajali strahovi, iskal je še drugih izhodov. Kamor je pogledal, so zijali sami prepadi, nič kot prepadi...

V večernih urah, ob svitu petrolejke, mu je bila izba zmeraj posebno ljuba. Predmeti so oživali; njihove sence so rahlo trepetale na stenah. Kadar koli ga je zažejalo po popolni samotni, se je rad zatekel vanjo. Zatopljen v kako knjigo ali v svoje misli, je v kratkih poletnih nočeh kdaj pa kdaj pričakal zarje.

To noč mu ni bilo do knjige. V teh trenutkih se ni mogel vdajati duševnim užitek. "Stori, kakor je Bogu všeč..." Besede, ki so ga spremljale vso pot in so mu zdaj potrojeno šumele v ušesih.

Grenko se je nasmehnil. Mati ni vsega slutila. In prav je bilo, da ni vsega slutila; le še huje bi ji obtežilo srce. Odločiti se je moral do maše. Vedel je, da bi ne mogel zaspiti, četudi bi legel. Telo mu je bilo izmučeno, strahotno izčrpano, da bi se bil najrajši zgrudil in obležal, toda duh mu je bil bolešno buden. Od nespelih ur prejšnje noči ga je ščemelo in žgalo v očeh.

"O!"

Sesedel se je in zatisnil veke, kakor da hoče zbrati misli, podoživeti občutke

zadnjih dveh dni. Misli ga niso ubogale; izmikale so se mu, kakor da ga moti zlodej, ki noče, da pride na jasno. Občutil je vročico in se zdrnil. Kaj je z njim?

Dvignil se je in stopil do okna. Da bi si ohladil vroče čelo, ga je pritisnil na šipo. To mu je dobro delo. Pogled mu je splaval v temo. Z napetim zanimanjem, kakor da se hoče s tem pomiriti, je opazoval noč. Listje latnika, tenke veje dreves — kakor iz črnega papirja izrezljana senčnata podoba, prilepljena na sivo ozadje. Skozi zelenje se je kot skozi mrežo svetilo zvezdnato nebo. In vse je bilo tako zelo tiho, tako zelo mirno. Tu pa tam se je zganil le kak list, slišal je tiktakanje ure v žepu. Obrisi streh, motna podoba poletne noči, čelo na hladni šipi... Za trenutek mu je bilo, kakor da plava v praznini brez vsake misli, brez slednjega grenkega občutka. Tiho, narahlo, dobrotno so se mu duše dotikala leta, ki jih je preživel v tem bregu...

Čas, ko je bil po treh letih kaplanovanja pri fari zaprosil za službo v Vrsniku. Bilo mu je toplo ob srcu, a obenem ga je plašila samostojnost. Vrsničane je poznal, saj jim je bil sosedi; nekam trdi, vase zaprti, ponosni ljudje, ki jim zlepa ne storiš kaj po volji. Prejšnji kaplan, starec, jim je vlival spoštovanje s svojimi sivimi lasmi, sklučeno postavo in življenjsko izkušnostjo. Da, saj je bil ves goreč kot plamen, a še tako zelen, tako neizkušen, ki mu bodo merili vsako kretnjo, taltali vsako besedo. Ni ga plašilo, da je bila duhovnjaka majhna in uboga, na to

še mislil ni; tudi ga ni bilo strah raztresenih, oddaljenih kmetij pod Mijo... Kakor v mnogih stvareh, v katerih so ga mučili dvomi, je tudi tedaj odločila mati. Naj zaprosi, mu je rekla. Blizu mu bo; vsako nedeljo pride v Vrsnik k maši.

Bojazni se mu niso uresničile. Poznal je hribove, kakor je poznal sebe, znal je ravnati z njimi. Prodril jim je v duše; njihova slaba nagnjenja so mu bila kot na dlani, poznal je njihove radosti in bridkosti. Ob nedeljah se je njegova izba spremenila v javno pisarno. Bral je pisanja, ki so jim prihajala od oblasti, odgovarjal po laško, sestavljal prošnje, dajal nasvete. Njih sreča si je pridobil s pesmijo; cerkvi je kupil orgle, stare pesmi, nedeljo za nedeljo enake, so se umaknile novemu, ubranemu petju.

Ne, ne, vsa ta leta tudi niso bila popolnoma brez bridkosti. Zadevale so ga drobne nevšečnosti, neuspehi, ki so mu pogosto težili občutljivo srce. Saj si nikoli ni domišljjal, da je pridobil vse ljudi, Marsikateremu izmed njih je gorela v očeh tiha upornost, ki se ni upala v besede; po vojni pa jim je legla tudi v duše, beseda je postala drzna, ni se plašila odkritega nasprotovanja. Kovač Vane Rakar je vsako nedeljo stal za cerkvenimi vrati, na ustnicah mu je igral tih posmeh. Ni bila samo njegova bolesta domišljija, razločno mu je bral v očeh: "Le govori, le nateguj besedo, kdo ti še verjame, ki si blagoslavljal topove!" Saj jih ni; Bog mu je za pričo; preklinjal jih je. Jezus, saj je vedel že brez tega, da je siro-

anglo-ameriški zasedbi. Lan ipoleti smo doživljali divjanje novih fašistov. In sedaj zopet pričenjajo s to pravljico: vrstijo se nova nasilja. Skvadrasti so bili na kolesarskih dirkah v Vidmu, pa so se vračali z avtobusom v Trst preko Sosljana, kjer so se ustavili. Nekateri od 35 kričalcev so pričeli izživati mirne vaščan ter jih napadati in psovati s "ščavi". Vdirali so v slovenska stanovanja, terorizirali žene in otroke ter jim zagrozili, da se bodo vrnili v Sosljan in ga požgali. Čim so se vračali kmetje z dela na polju, so jo razgrajali ter izživali, ki so pokazali svojo korajžo le v borbi z ženskami ter otroci, urnih krač odkurili nazaj proti Trstu. Če ne bo policija prišla izživajočih škvadrstov, ki so dobro znani, potem bo ljudstvo samo napravilo red.

DELOVANJE LJUBLJANSKE OSVOBODILNE FRONTE

Komisija za ocenjevanje uspehov, doseženih s povezanjem mest z deželo, je na konferenci v Beogradu pohvalila ljubljansko osvobodilno fronto. Ljubljana se je prav posebno izkazala pri izgradnji zadružnih domov. Dala je 30 tisoč delovnih ur in okrog 2.500 ur strokovnega dela.

Poleg tega je ljubljanska fronta nabavila znatne količine gradbenega materiala za zgradbo zadružnih domov na deželi.

ŽELEZO-BETONSKO PODJETJE RUDOLF KOMEL

ZA NACRTE IN PRERACUNE
Bernaldez 1655 U. T. 67-1411

Juan Sopcie e hijo

HORMIGON ARMADO

Coronel Domínguez 244

T. A. 652 - 0244

VILLA MADERO

Ljubljanski zdravniki so posetili tudi oddaljene kraje. V zadnjih dveh mesecih so posetili štirikrat Ajdovščino in pregledali 407 oseb. V Ponikvah pri Dobrem polju so obiskali otroško okrevališče in pregledali 74 otrok. Imeli so tudi več pončnih predavanj, namenjenih posebno za podeželsko prebivalstvo.

Osvobodilna fronta Ljubljana je stopila v zvezo z deželo tudi na kulturno-prosvetnem polju. V ljubljanski okolici je gostovalo 46 pevskih zborov s 1197 pevci. Gledališki igralci so imeli 17 prireditev, harmonični orkestri 5 in še več drugih glasbenih nastopov.

Na deželi je ljubljanska osvobodilna fronta oddržala tekom dveh mesecev 158 predavanj političnega, kmetijskega in poučnega značaja.

Ljubljanska osvobodilna fronta je po mnenju ocenjevalne komisije ena najaktivnejših izmed velikih mest.

FOTOGRAFIČNI ALBUM JUGOSLAVIJE

Opozarjamo naše izseljence, da si preskrbijo ta dragocen album, ki vsebuje nad 180 krasnih slik mest, vasi, staro in novo življenje Jugoslavije.

Za razprodajo imamo na razpolago še prav malo izvodov in zato podvizajte, da ne ostanete brez tega fotografičnega albuma.

Naroči se ga lahko pri upravi Slovenskega Glasa.

Cena tega je \$ 6.— (po pošti 50 cts. več.)

Krojačnica "Gorica" Franc Leban

WARNES 2191

Buenos Aires

Naproti postaje La Paternal

T. A. 59 - 9857

ITALIJA

De Gasperi-Einaudijeva vlada se ne čuti dovolj močna pri reševanju domačih problemov. Nezadovoljstvo industrijskih in kmetijskih delavcev narašča, stavke se širijo. De Gasperi se boji, da si bo delavstvo z orožjem upojevalo pravice, zato pa skuša uveljaviti zakon o razorožitvi civilnega ljudstva ter s tem ohraniti "demokratsko vlado".

INDUSTRIJA PAPIRJA

W I D E R

Andrés Fereyra 3965

U. T. 61-2260

Buenos Aires

HERRERIA DE OBRA

HUMAR y MAKUC

Av. Central 3720

Calle No. 2 3729

U. T. 741-4520

RESTAURACIJA

"PRI ŠKODNIKU"

Kroglišče in Kegljšče

Jožef Škodnik

Añasco 2652

U. T. 59-8995

Franc Može

Tehnični konstruktor

TOVARNA MOZAIKA

VILLA A. GIARDINO Est. Thea

HUERTA GRANDE — T. A. 43

TOVARNA POHISTVA VINKO ROGELJ

BLANCO ENCALADA 249-261

VILLA ESCASO

U. T. 652-0133

MECANICA y ELECTROTECNICA E. LOZEJ y W. COX

Avda. Riestra 1115

U. T. 61-0656

HERRERIA DE OBRAS - BRATA RIJAVEC

Izdeluje vsa v stroko spadajoča dela

Segurola 1608-14

U. T. 67 - 6250

Buenos Aires

Zobozdravnik Dr. Samoilovič

Dr. Feliks Falicov

Sprejemata od 10—12 in od 15—20 ure
DONATO ALVAREZ 2181

Dr. CONSTANTINO VELJANOVICH

Sala especial para tratamientos del reumatismo y sala de Cirugía

Atiende: Lunes - Miércoles y Viernes
Pedir hora por teléfono

Defensa 1153

U. T. 34-5319

Dr. Francisco José Cespa

DENTISTA CIRUJANO

Consultas de 15 a 20 hs.

Coronel R. Lista 5096

T. A. 50 - 5782

maštva nič koliko in da se je nagrmadila cela gora krivic, se nateklo celo morje ponižanja. Sam je to okusil več kot enkrat in težko mu bo pozabiti. Čemu se tedaj obračajo zoper njega? Kdo naj to do konca razume? On ne more. Vedel je, da tega ne ozdravi nobena, še tako modra beseda. Nobena! Vsak napor bi bil udarec v vodo. Let trpljenja in ponižanja, ki so vtisnili pečat telesom in dušam, ni mogoče izbrisati. Ne, ne! Čas neizmerne tišine, ko se je upor zopet umaknil v duše in v oči. Trpka misel je plaha in zastražovana tičala v zasedi. Ni umrla, misel ne more umreti, le potuhnila se je in čaka svoje ure... Morda on tega ne bo več doživel; in si je tudi želel, da bi ne doživel. Hotelo se mu je miru, ne boja...

Za cerkvijo je stal nagrobnik, ki je počrnel, s pobledelemi črkami gledal gledal proti vzhodu. Pod vzravnano zemljo, pod gladko, steptano rušo so ležali zemski ostanke njegovega prednika, ki je do zadnjega diha služil Gospodu. Le malo, pa bi bil izdihnil pred oltarjem. Poleg njega bo nekega dne stal nov kamen z napisom: "Tukaj počiva Martin Čedermac... Pokoj njegovi duši!" Pokoj njegovi duši...

Za vrtom je zavpil skovir in mu pretrgal misli. Sklenil je roke na hrbtni in z naglimi koraki stopil po izbi, dolga senca se je lomila pod stropom. Misli so se mu znova vračale, a se mu niso mudile pri spominih; mučile so se s sedanostjo in ga polnile z bridkostjo. Bile so vse zmedene in zbegane, poizkusil jih je urediti. Le počasi jih je nízal v smisel. Preglednost in urejenost no-

tranjosti ga je pomirjala in mu vlivala novih sil...

S kakšno mirno odločnostjo je bil odklonil podpis. Kakor da bi rekel vsiljivemu Krošnjarju: "Ne, ne kupim tegom!" In se ni kesal, tudi ta trenutek bi ne mogel storiti drugače. "Vi se upirate novi oblasti?" Orožniški poročnik se ni zavedal, kako dobro je bil merjen ta stavek, sicer bi bil še nadalje brenkal na isto struno. Pa je bilo nekaj drugega, s čimer oblasti ne računajo, močnejše kot besede. In vendar vendar — to si je ta trenutek odkrito in mirno priznal — ga je stalo obilo notranjega boja.

Upornik? Da, prvič v življenju, ako je to mogoče imenovati upor. Bil je mirne naravi, vsaka prevratnost mu je bila tuja, celo zoprna; nikoli, niti v mislih se ni upiral oblasti. V domači hiši je kraljeva podoba visela na častnem mestu; njegova mladost je bila prenasličena junaških zgodb iz bojev za osvoboditev Italije, navduševal se je za Garibaldija. Leta šolske v zgoje in meseci vojaške službe. V poznejših letih je preko tega legla marsikatera senca, a je vendar zmeraj dajal cesarju, kar je cesarjevega. Čemu tedaj cesar zahteva, kar je božje?

Stal je sredi izbe in stiskal pesti, kakor da se prepira s svojo senco na steni; nehote mu je kletev ušla čez ustnice... Zavedel se je in se zmedel, kakor da se je preplašil glasu, in se v strahu ozrl okoli sebe. Pogled se mu je uprl v Križanega v kotu, po čigar starinskem lesu se je razlival trepetajoč sij svetlobe. Priklonil se je kakor

iz globoke skrušenosti in se prekrizal. "Gospod, moj Bog!" mu je prišlo iz dna duše. In še dvakrat: "Gospod, moj Bog! Gospod, moj Bog!"

Sedel je. V zvoniku je odbilo tretjo uro...

Koliko časa je tako sedel? Morda le nekaj minut, morda dlje! Nepremičnost, v kateri je bil pozabil celo na tobačnico, ga je znova pomirila. Čemu si toliko trapi dušo? In vendar mu še zmeraj ni dalo miru, duh mu je neumorno grebel v nove globine. Iskal je novih ugovorov; takih, ki bi ne potekali zgolj iz njegovega verskega čustvovanja. Ni jih bilo težko najti. Čustva, ki bi jih ne znal jasno izraziti; javno izpovedati bi jih tako nikoli ne smel. Vsa leta jih je nosil v sebi in ji hskri-val, kakor dekle plaho in sramežljivo skriva svojo ljubezen. Kako bi že to imenoval? Zavest narodne posebnosti, ponos rodu, ki je v stoletjih pobledele, a nikoli popolnoma ugasnil. Ustno izročilo, bajke in pesmi; vse, kar se kot sladka melodija dotika srca in duše. V svoji mladosti je bogato črpal iz tega globokega vira. Nepozabni zimski večeri, ko je čepel ob ognjišču, na katerem so tleli kostanjevi in hrastovi panji. Z drhtečim sreem, z odprtimi usti je poslušal zgodbe, ki so se vse nanašale na preteklost te ozke, uboge zemlje. Veličastna podoba burnih, na videz svobodnih dni, ko so njihovi pradedje stali na mejah in branili beneško republiko. Pesmi, ki jih je pela mati, in so se kot nevidna roka iz davnine rahlo, božajoče dotikale duše. Zavedal se je, da je Slovenec. In da je ta

uboga, ozka zemlja Slovenija. In za Matajurjem in za Kolovratom? Tam so Avstriji in Kranjci. Ah!! Tako je mislil in čutil kot deček; tako mislijo in čutijo vsi od kraja, tudi njegova mati. Nocoj ta večer je bila zadeta tudi v tisto nedopovedljivo, kar je nosila v srcu in o čemer nikoli ni govorila.

Ob tej misli, ki ga je objela kot vonj poletne noči, se je nasmehnil... Njegovi občutki niso bili več občutki petnajstletnega dečka. Dnevi, ko je začel spoznavati tudi kulturo in se mu je začela porajati zavest lastnega uboštva in manjvrednosti. To mu je zagrenilo marsikatero minuto; drobna bolečina mu je trpinčila sree. Takrat sta bili le dve drobni slovenski knjigi, ki ju je imel; neka ljudska povest in molitvenik v starem tisku. Tretja knjiga, Prešernove Poezije, mu je bila svetlo razodetje. Prebiral je pesem za pesmijo, prodiral v njihovo lepoto; kopnel mu je občutek uboštva in manjvrednosti. "Največ svetla otrokom sliši Slave... Pojem Slovenije se mu je razširil; novo bogastvo je kot skopuh zaklepal vase; saj bi ga tudi ne smel razdajati. "Pre-draga Italija, preljubi moj dom... Bil je razdvojen v svojih čustvih; vse življenje se je zaman trudil, da bi jih spravil v sklad. Tega še nikoli ni tako živo občutil kot v tem trenutku.

V zvoniku je odbilo četrto uro... Zdrznil se je, dvignil glavo in pogledal v okno. Nad grebeni Kolovrata se je že prikazovala prva zarja. Stara gora bo kmalu zagorela na zlatem ozadju.

(Nadaljevanje)

PISMO TOV. FRANCA ŠTOKA

Gotovo je ostal našim izseljencem v spominu tov. F. Štoka, saj je mnogo let deloval v naših organizacijah. Leta 1932. je bil izgnan iz Argentine in izročen v roke italijanskemu fašizmu. Po več letih internacije, zapora in mučenja je tudi on dočkal svobodo za katero se je toliko let boril in skoraj žrtvoval življenje.

Po uničenju nacifašizma je imel odgovorno mesto pri Osvobodilnem Svetu v Trstu, pozneje v Ajdovščini in danes se nahaja v okrožnem Komiteju v Istri.

Gotovo mu je po naključju prispel v roke naš "SLOVENSKI GLAS", zvedel za naš naslov in pisal sledeče pismo:

UREDNIŠTVU "SLOVENSKEGA GLASA"

Že davno bi moral pisati na Vaš list in potem njega poslati borbene pozdrave vsem starim znancem Južne Amerike sploh, poslati bi moral že davno pozdrave tudi mladim tovarišem in vsemu našemu ljudstvu.

Naj mi bo oproščeno to, da nisem si do sedaj odtrgal kako uro in Vam jo posvetil, upam da s sedanjim mojim odločilom pridem do tega, da se Vam oddolžim. V naprej bom pošiljal na Vaše uredništvo vse dopise, ki jih pišem za naše časopise in upam, da Vam bodem s tem kaj pripomogel.

Bodi pozdrav vsem, uredništvu in potom njega vsem starim znancem v upanju, da se tako oddolžim za moj dosedanj molk. Smrt fašizmu — Svoboda narodu!

ŠTOKA FRANC.

(Op. uredništva: V pismu je bil priložen njegov dopis "Spomini", ki ga v današnji številki objavljamo.)

Spomini

Bilo je onega nesrečnega dne, ki je pretresel vso Primorsko, t. j. 21. april 1944, dne, ko je nacifašizem izvršil zločin nad tržaškimi talci. 51 tovarišev, 51 partizanov je bilo umorjenih v ulici Ghega. Ta dan sem prišel v Trst in prva slika po tolikih letih v Trstu je bila znana veža v ulici Ghega.

Iz trnovskih gozdov sem se pred par dnevi napotil po nalogu na novo delo, na delo v Trst. Za mano ni bilo še niti eno leto partizanstva, bataljon, kraško orožje in Tržič so bile moje izkušnje. Ni mi bilo težko napotiti se v gnezdo nacifašizma, v naš Trst, ker tudi moje partizansko, sicer kratko življenje, je bilo vedno v teritoriju, ki še ni bil osvobojen. Ponosni so bili lahko partizani, ki so krvaveli za svoj narod na gorah in v naših gozdovih. Občutek, katerega sem imel, ko sem korakal proti Trstu mislim, da je le zavidanja vreden. Pomagati tovarišem, voditi borbe proti nacifašizmu v njegovem gnezdu, je to posebna naloga, katere se zaveden borec le mora čutiti ponosen.

Ni bilo sicer prijetno korakati v Trst prav onega nesrečnega dne, ali večkrat sem se pozneje v najhujših momentih spomnil tovarišev in prijateljev iz ulice Ghega, katerim so sledili še mnogi drugi in to me je še bolj navdušilo za neizprosni boj proti nacifašističnim zločincem.

Kakšen občutek sem moral imeti v pogledu na sliko v ulici Ghega, se lahko še bolj razume, ko sem imel pri sebi naslove nekaj tovarišev, ki so ravno pred par dnevi bili aretirani in bili že med drugimi talci. Treba je bilo računati na manjšo četo. Dobro, parola naša je vedno bila na mesto enega deset, tako smo tudi začeli in izvedli našo nalogo ter maščevali naše tovariše talce.

Ni bilo prijetno kretati se po tržaških ulicah, ko so prihajale dnevno novice: v prvem sektorju trije aretirani, dvajset odpeljanih v Nemčijo — začela je delovati tudi nesrečna Rižarna v Skednju. Mnogo je bilo brezbrzihih ljudi, kateri so izkoriščali vojno situacijo v svoje osebne koristi, treba je bilo boriti se, gledati smrti v obraz, poznati strahote via Bellosguardo in nesrečni dim Rižarne, ki nam je bil vedno v opomin. Treba je bilo dvojnih sil, napeti vse živce, znati živeti v takem brlogu, ne samo živeti, ampak treba je bilo uživljati, ukrepljati in razmnožiti vsestransko delo naših organizacij, in to ni bilo lahko. V našem ljudstvu je bila ona zavest, da bo borba trajala do konca in ta konec bo samo naša zmaga. Zato ni bilo v kolikor težko nemogoče vzbuditi željo po borbi med našim slovenskim življenjem v Trstu. V Trstu ni bilo Slovenca ali Hrvat, ki bi na lastni koži več ali manj ne poskusil zlobe fašizma, prej in sedaj bi ne čutil s svojim ljudstvom, katero je umiralo, se borilo in bilo tudi gospodarsko uničeno po nacifašističnih tolpah, ki so požigale, morale in uničevale naše ljudstvo. Srd proti nacifašizmu je tlel tudi v delavskih množicah italijanskega porekla v Trstu. Treba je bilo samo podžgati. Treba je bilo prinesiti v Trst, v proletarski Trst, partizanski duh. Tudi v tem boju ni bilo težko razvneti srd proti zločinu fašizma, proti raznim tolpom novega fašizma in njihovim pomagačem.

Kvestor Koejani, tržaški župan Pagnini sta bila kot sodelovalca pri okupatorjem smrtno zasovražena pri tržaškem antifašističnem ljudstvu.

Ideje osvobodilne fronte niso ostale po zaslugi tržaških organizacij OF-a v ozkem slovenskem ambientu. Tisoče je bilo italijanskega prebivalstva, kateri so materialno podpirali naše organizacije, mnogo italijanskih delavcev je tudi aktivno s puško v roki že sodelovalo za našo stvar. Bratstvo med našim ljudstvom, ljudstvom Trsta, z vsemi slovenskimi množicami je bilo že usojano. Treba je bilo samo eno, dati konkretno organizacijo, katera bi bila izraz v strukturi in programu tem težnjam tržaških delavskih mas.

Z nekim občutkom posebnega zadovoljstva sem začel zadano mi nalogo, da skupno z ostalimi tovariši po sporazumu Slovencev in Italijanov, v širokem programu OF-a, da se organizira v Trstu organizacija delavnih množic Trsta, katera naj bi zajela v svoje vrste vse aktivne borce proti fašizmu.

DELAVSKA ENOTNOST je bila ona organizacija, katera je v kratkih mesecih svojega obstoja, to je od maja 1944, do oktobra istega leta štela že tisoče organiziranih pristašev po vseh tovarnah. Ustvarili so se tudi poulični odbori, ki so zajeli v svoje vrste ne samo delavce, ampak tudi srednje meščanske sloje, kakor tudi v tovarnah, tehnike in inženirje ter uradništvo je tudi bilo organizirano v borbi zoper sovražnika.

Treba bi bilo ob tej priliki pisati mnogo o padlih tovariših, zidali so oni, delali smo mi na že njihovem izročenem delu, treba bi bilo pisati mnogo o teh junakih, ki so bili voditelji naših organizacij, ki so znali umreti in ne izdati. Naš Matevž, Boro, Maksim, Kolarič, naša Mara, Zdenka, Jurij in še mnogo

TRGOVINA JESTVIN
PETER ČUČIĆ
Excelsior 1500 - U. T. 757-301, Sáenz Peña

TRGOVINA JESTVIN
Srečko Turel
TRELLES 1402 U. T. 59-4104

ostalnih, katerih imena so bila Rado, Tone, Blaž, Miha itd., vsem bi se moralo postaviti velike spomenike, spomenike dela, spomenike molčečnosti. Mnogo več bi sovražnik žel v naših vrstah, ako bi bili šibki ljudje med nami. Bodi v tem trenutku tudi časten spomin našim mladim kurirkam, Milki in toliko njim, od katerih smo mi aktivisti bili odvisni. Tudi one mlade in neizkušene, so znale molčati kot grob in umreti, ako je bilo potreba, a ne izdati.

Velika in drzna je bila naša mladina, kakor je nosila legendarna ilegalna imena, tako je bila tudi velika na svojem delu. Ni se ustrašila smrti, ne težkih naporov. Trnovski gozd, peš korakanje skozi nemške fašistične in belogardistične postojanke, je bila nagrada našim aktivistom v Trstu. Vsakdo je čutil potrebo prebiti par dni med partizani, si tako ojačiti živce in priti na delo spet v Trst z novim borbenejšim duhom. Mladina in vsi aktivisti Trsta so pričakovali in z veseljem sprejeli vsako nalogo, ki je bila v zvezi z osvobajanjem ozemlja in najsrečnejšega se je čutili oni, kateremu je bila dana naloga, da lahko potuje, peš do Črnomlja.

Eno izmed častnih nalog je izvrševala v Trstu naša kolportaža. Treba je bilo dnevno prinesiti v Trst in po Trstu razdeliti tisoče letakov in časopisov, brošur in raznega študijskega materiala, ki je bil dnevno razdeljen po vsem mestu. V bližini najjačjih postojank nacistov smo imeli skladišče za literaturo. Da je bilo te dovolj in za vsako rabo, je skrbela naša tehnika "MORJE", ki je prenašala svoj sedež od Barkovelj, Sv. Ivana in Skednja do bunkerjev Marije Magdalene. Kaj bi vse ne vedela povedati ulica Kostalunga v Trstu. Lahko rečemo, da je ta bila živa žila, ki je dajala vedno novih sil našemu Trstu.

Ena točka posebej, je bila vedno na Kostalungi rudeča hišica in v njej stanujoča dobra tetka, dobra petdesetletna ženica, pravi partizanski temperament, katera se ni ustrašila imeti v svoji hiši radio oddajno postajo. V pristnem tolminskem narečju je samo vprašala: "Fantje, kako vam gre, al bodo kaj kmal naši partizani prišli," in večkrat je delila zadnjo krompirjevo juho z našimi radiotelegrafisti v bunkerju.

Borba proti fašizmu, nacizmu, mobilizacija antifašističnih množic Trsta, utrjevanje bratstvo med slovenskimi in italijanskimi množicami v tovarnah, ustvariti sabotažo, bunkerje za tisk, za tehniko in za hrano, bunkerje za orožje, one bunkerje, ki so skozi leto dni sprejemali orožje in municijo vseh vrst in vseh kalibrov v Trstu, kakor v zasmeh vsemogočnemu okupatorju. Vse to smo pripravili in še nekaj več, stotine partizanov obeh narodnosti so se pridružile našim borcem v gozdovih Krasa in Trnovskem gozdu. Treba je bilo n e samo njim, ampak desetstisočim partizanov in civilnim prebivalcem svo-

bodnega teritorija, hrane in potrebščin. Zato so skrbele naše nabiralne akcije in v veliki množini naše diversantne skupine, katere so "napadale" kamijone, cele konvoje blaga, ki so, bodisi redni trgovci ali črnoborzijski prevažali po takozvanih sigurnih poteh. Treba je bilo cele kamijone blaga prenašati iz Trsta na hrbtu. Za to so skrbele naše mlekarice iz Opčin, Trebč, Bazovice, Kontovela in drugod. Naši kmetje niso nikdar toliko gnoja prevzili proti Repentabru, kateri pa je bil jako dragocen. Bila je sol, sladkor in medicine. Vse je bilo mobilizirano, vse organizirano zato, da bomo zmagali.

Tako oboroženi, idejno, pravilno ustrojeni in usmerjeni, smo kovali bratstvo italijansko-slovenskega ljudstva z borbo tudi na tržaških ulicah. Vedno manj sigurnega se je čutil okupator v mestu samem. Znan je nemški kvartir okrog tržaškega sodišča. Z bunkerji so se ogradili in mislili, da bodo gospodarji sveta. Mnogo je bilo teh zastopnikov Herrenvolka, ki so dvigali roke v vis pred našimi vozovi in gapisti. Gorele so garaže in kulotijeva banda se je prevažala po Trstu v oklopnih avtomobilih. Lonjer, naš Lonjer je bil za njih nedostopen.

Ni bila borba, oborožena samo proti nacifašizmu, treba je bilo tudi brisati ostanke in sledove fašizma med našim slovenskim ljudstvom, treba je bilo vzgajati nove ljudi in začeti pri naših malčkih. V Trstu in v sami tržaški okolici smo organizirali naše šole, vzgajali smo naše malčke v borbi za bratstvo med tu živčim ljudstvom. Naši pionirčki so bili ponos našemu prerojajočemu se delaven in kmetu in intelektualeu, kateri je videl, da vstaja v krvavi borbi nov narod; novo ljudstvo v najboljši nadi za gotovo in boljšo bodočnost.

Ko vzbujamo po tolikem času te spomine, se vprašamo, ali je res mogoče, da bo še kdo moral takrat, ko mi ne bomo hoteli, nas zavladat in zaslužniti? Odkrito lahko rečemo: ne. Naše izkušnje za časa narodno osvobodilne borbe so ustvarile vse pogoje, da bomo mi gospodarji na naši zemlji. Ko smo se trdo borili, ko so naši domovi bili izropani in požgani v toku krsta krvi, se je ustvarilo n ekaj novega: bratstvo italijansko-slovenskega ljudstva. Sila in zavest naše zmožnosti. To smo mi dokazali vsem onim šovinistom, redkim, zelo redkim v vrstah slovenskega ljudstva, ter da na našem ozemlju in našem Trstu moremo samo v bratstvu z italijanskim naprednim ljudstvom izvojevati našo svobodo. Za dobe krvave borbe, težkih žrtev, ki jih je doprinašalo naše ljudstvo, smo segali v roke onim, kateri so hoteli viti zastopniki antifašističnih ljudskih množic Trsta.

ELECTRICIDAD Y PLOMERIA

JOSE RADAN

Bernaldez 1550

Buenos Aires

JUGOSLOVANSKA GOSTILNA

Pripravniki prostori za kroglanje

JANKO POLJAK

Ituzaingo 4267

MUNRO

Ferdinand Cotič

Trgovina z železnino

Lope de Vega 2989

U. T. 50-1383

ŽELEZOBETONSKO PODJETJE

FRANC URŠIĆ

Mercedes 1764

T. A. 69 - 1567

Buenos Aires

TRGOVINA ČEVLJEV BELTRAM

Vas po domače postreže.

Pridite, pa se boste prepričali!

Se priporoča

Albert Beltram

DONATO ALVAREZ 2288

Buenos Aires

Drag je bil naš čas. Dragi so nam bili naši aktivisti, ampak treba je bilo enega in drugega, žrtvovati je bilo treba časa v dolgotrajnih in neskončnih pogovarjanjih z onimi, ki niso hoteli borbe, ampak so bili le navadni čekači, ker so se samo pripravljali na bodoče komandne stolčke v Trstu.

Nismo dosegli mnogo na tem polju, nismo mnogo pričakovali od raznih strganih doktorčkov, katerih delo in obstoj sloni samo na laži šovinistične propagande in kateri služijo vsakemu, bodisi kdor koli, samo da ščitijo svoje osebne interese. Tak je bil tržaški CLN in njegovi pajdaši. Mirno sožitje z okupatorji, priprave prehoda oblasti od pravih fašistov v roke laži-demokratov, pol-fašistov. Treba je bilo končno tudi tem napovedati vojno in borba se je res zaključila tako, da sta bila samo dva tabora: fašisti, belogardisti in CLN-ovi v enem taboru poraženi in na drugem pa tržaško ljudstvo, ki je praznovalo po 25 letih svoj nov prvi maj. ...

F. Štoka

RESTAURANT

MIRO MERKUŽA

LORIA 472

TISKARNA

Rudolf Živec

SARMIENTO 40

Caseros

T. A. 757 (Santos Lugares) 1101

TRADUCTOR PUBLICO

Esloveno, servio-croata, checoslovaco y demás idiomas europeos. Extracciones de partidas para jubilaciones ferroviarias y para el Instituto Previsión Social.

SAN LORENZO 937

ROSARIO (STA. FE)

NOVO STAVBENO PODJETJE

R. Strehar - J. Lisjak

Calle FRANCISCO BAUZA 2694

T. A. 64 - 1509

Za kalkulacije, Proračune in Firmo obrnite se do novega konstruktorja

RUDOLFA STREHAR — Zasebno: Calle Dublin 4218 - T. A. 51 - 5035

Restavracija

A. BENULIĆ & KRESEVIĆ

★

Izborna hrana

Zmerne cene

CHORROARIN 596

MIZARSKA DELAVNICA

"LA PRIMERA"

PETER JONKE

Lastnik:

Se izdeluje vsa v to stroko spadajoča dela.

PASOS LOS ANDES — RIO CEBALLOS

CORDOBA

SLOVENSKA JURIDIČNA PISARNA

Odškodnine, Odslovitve, Nezgode, Dedščine in vse Sodnijske Tramitacije

Uradne ure: od 18 do 20

DIAGONAL NORTE 1119 - Piso 8

Escritorio 823

(Nasproti Obelisku)

T. A. 35 - 6243

Buenos Aires

KROJAČNICA "LA TRIESTINA"

Izdeluje po najmodernejšem kroju

DANIJELO KOSIĆ

Calderón 3098 - Devoto - Buenos Aires

T. A. 50 - 6228

Dirección - Proyección - Construcción

Roberto F. Levpuscek
Luis Stok

TECNICOS CONSTRUCTORES

CALCULOS DE ESTRUCTURAS

METALICAS Y HORMIGON

ARMADO EN GENERAL

PLANOS - TRAMITES - FIRMA

ESCRITORIO:

T. A. 50 - 8037

CALDERON 3062

Buenos Aires

Reinaldo Wasserman

MEDICO

Nazca 2381

U. T. 50-2845

TRGOVINA JESTVIN "TRST"

STANKO MIHELJ

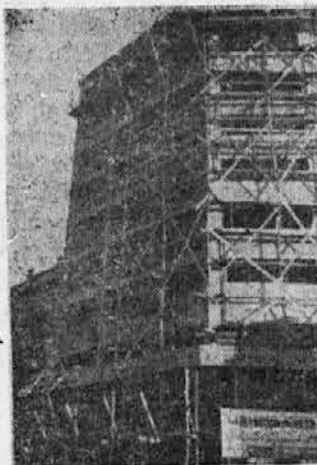
Charcas 3120

U. T. 72-4957

TRGOVINA JESTVIN

"PRIČERNICU"

C. Ramón Lista 5651 - U. T. 64-1509

EDINA SLOVENSKA ESTAVBENIKA

V SAAVEDRI

ANDREJ BOŽIČ in SIN

Tehnična konstruktorja

Ruiz Huidobro 4554-58

U. T. 70-6112

Krojačnica

LEOPOLD UŠAJ

Avda. FRANCISCO
BEIRO 5380, Dep. 2

T. A. 50-4542

VILLA DEVOTO

Dr. A. Kirschbaum

Dra. María Kirschbaum

ZOBOZDRAVNIKA

LOPE DE VEGA 3271

T. A. 50-7387

Stavbinska Kovača

G. ŠTAVAR & K. KALUŽA

Laprida 2443

Florida, FCCA

Slovenska Cvetličarna "LOS ALPES"

Hostar Antor

Triunvirato 4223

U. T. 51-0732

SLOVENSKA BABICA

Filomena Beneš de Bilek

LIMA 1217. U. T. 23-3389. Buenos Aires

Quesería y Fiambrería "LA IBERICA"

de Cuervo y Fernández

Avda. Fco. Beiró 5399 - U. T. 50 - 8553

FIDEOS FRESCOS

de NATALIO DOMINI

Bazurco 3425

U. T. 50-8913

RAZPRODAJA KRUHA

TROBEC GUŠTIN

Dovajam na dom

Heredia 477

U. T. 51-7165

Foto - Arte MARCOS

Najpopularnejša na Dock Sudu

Facundo Quiroga 1325

U. T. 22-8327

UMETNO STAVBENO MIZARSTVO

Kovinska Okna in Polkna

FRANC BANDELJ

Avda. de los Incas 5021

U. T. 51-5186

PRODAJALNA - TOBAKARNA

Prodaja raznih časopisov, revij, slaščic ter raznovrstnega moškega in ženskega perila.

VLADIMIR BENKO

Avda. Francisco Beiró 5709

VILLA DEVOTO - BUENOS AIRES

SPLOŠNO STAVBENO MIZARSTVO

ANTON FORNAZARIC

España 558 - J. Ingenieros - F. C. P.

U. T. 757 - Santos Lugares - 271

BAZAR "DANUBIO"

D. UGLESSICH

Avda. San Martín 2902

U. T. 59-0938

VUGA ALFONS

KONTRATIST STAVBINSKIH

CEMENTNIH DEL

Specialist v cementnih ogradjih in stopniščih

Se priporoča rojakom

ESPINOSA 2576 - T. A. 59 - 6772

Buenos Aires

RESTAVRACIJA

IVANČIĆ RUDOLF

Añasco 2623

Talleres Gráficos "CORDOBA"

Gutenberg 3360 - 23. VI. 1948

RUDOLF KLARIĆ

INDUSTRIJA ELEKTRIČNIH IZDELKOV

★

JOSE BONFACIO 663

BUENOS AIRES

RESTAVRACIJA IN BAR

BILLAR

— Vsakovrstna domača prehrana. —

LASTNIK: Peter Benčić

INDEPENDENCIA 4202 vokal MARMOL

BUENOS AIRES